

Publicació
de Rosa Sensat

setembre 2005

PERSPECTIVA

ESCOLAR 297

L'acollida a l'escola i a l'institut

Sorolla a l'educació
infantil

Encara avui
un llibre censurat

Per una nova
educació pública

Setembre 2005

P E R S P E C T I V A
E S C O L A R 2 9 7

Edició i Administració:

Associació de Mestres Rosa Sensat.
Av. de les Drassanes, 3 • Tel. 934 817 373
Fax: 933 017 550 • 08001 Barcelona
E-mail: pescolar@rosasensat.org
http://rosasensat.org/pescolar

Consell de Redacció:

Josep Callis, Antoni Domènech, Dolors Freixenet,
Quim Làzaro, Raül Manzano, Marta Mata,
Elena Noguera, Joan Pagès, Antoni Poch, Maria Torres

Directora:

Carme Tomàs

Directora adjunta:

Mercè Comas

Secretària de Redacció:

Carme Suaz.

Disseny gràfic:

Vilaseca/Altarriba

Coberta:

Jordi Lascorz

Composició i muntatge:

Núria Hortal, Inge Trowsky

Dibuixos:

Werner Thöni

Fotòlits:

SerGraDi, S. L.

Impressió:

GyERSA

Subscripcions i distribució llibreries:

Associació de Mestres Rosa Sensat

Dipòsit legal:

B. 2090-1975-ISSN: 0210-2331

Subscripció anual:

Preu soci: 46,40 euros. Preu no soci: 51,55 euros.
P.V.P. 5,75 euros.

Editorial:

Editorial. 1

Monogràfic:

L'acollida a l'escola i a l'institut

L'aula d'acollida, una porta oberta a mil mons.

Maria Majó 2

L'aula d'acollida: benvinguda i pertinença,
producció i creació.

Eulàlia Ros 12

Una escola d'acollida.

Montse Colet i Maria-Antònia Soler 20

Un any d'aules d'acollida.

Albert Quintana 31

L'acolliment de la diversitat d'alumnes
en un centre de secundària.

Anna Boronat i Montserrat Moreno 38

Iguals i diferents.

Carme Andrade i Antònia Farré 45

Bibliografia complementària.

Biblioteca Rosa Sensat 56

Escola:

Experiència escolar.

Sorolla a l'educació infantil: un recorregut
amb els cinc sentits.

*Dolores de la Asunción Rovira, Maria Giner
i Carmen Vargas* 59

Escola i societat:

Didàctica.

Encara avui un llibre censurat.

*Membres del Grup de treball en ciències
socials de l'AMRS* 74

Document:

Per una nova educació pública. Declaració
de la 40a Escola d'Estiu de Rosa Sensat. 78

Novetats:

Novetats bibliogràfiques. 89

Cartellera.

92

R O S
S E N
S A T

Amb el suport de:

Institut d'Educació

Per una nova educació pública

Comencem aquest nou curs amb una declaració entre les mans, la declaració de la 40a Escola d'Estiu Rosa Sensat *Per una Nova Educació Pública*.

Una declaració oberta al futur i a la nova realitat que junts estem construint entre tots els països d'Europa.

Una declaració per ser treballada i debatuda a les escoles i també a tota la comunitat educativa.

Una declaració que ens aporta reflexions i propostes i ens fa veure el futur amb il·lusió i optimisme.

Una declaració que vol fer possible el que molts ja fem cada dia, però que ens insta a animar d'altres, per veure que és possible un canvi en l'educació, un canvi real i progressiu.

Una declaració que vol el diàleg entre els agents educatius i l'Administració, entre els qui estan cada dia a l'aula i els qui dissenyen la política educativa, entre els qui eduquen de manera formal i els qui ho fan en entorns no pròpiament escolars.

Una declaració que es va construint entre tots i totes, a la qual segur que ens cal aportar la nostra manera de veure l'educació, on tots hi tenim alguna cosa a dir.

Una declaració que s'ha de concretar a partir de les bones pràctiques educatives.

Una declaració compromesa amb el canvi per la millora de l'educació pública, on la participació i els valors democràtics han de ser bàsics.

Una declaració que ens fa a tots protagonistes vius i actius de l'educació, del canvi, de la transformació, de la il·lusió...

Una declaració que requereix l'adhesió de tothom que s'identifiqui amb l'horitzó educatiu que s'hi dibuixa.

Esperem que el nou marc legal, que es donarà aquest nou curs, no posi traves a la nostra pràctica educativa; que escolti i reculli les reflexions que fan tots els agents educatius sense exclusió. Volem ser escoltats i que ens deixin fer aquest canvi que requereix l'educació. Ens cal estar implicats i motivats, i tenir el suport institucional, per fer progressar l'educació d'aquest país.

2 L'acollida a l'escola i a l'institut

L'aula d'acollida és un recurs imprescindible per ajudar l'alumnat que ve, sovint de països molt llunyans, en un moment molt significatiu de la seva trajectòria vital: aquell en el qual ha deixat un país que l'ha vist néixer per continuar la seva vida en una altre del qual, en principi, ho sol desconèixer tot.

L'aula d'acollida, una porta oberta a mil mons

**Maria Majó
i Clavell**

Professora d'ESO

Les aules d'acollida són una nova experiència en el sistema educatiu català, creades per donar resposta a l'arribada de tants infants i nois i noies vinguts d'altres països, però aquesta experiència va més enllà i ens convida a un seguit de reflexions pedagògiques i socials que ens va molt bé de fer. És per això que una aula d'acollida és, en molts sentits, com una porta oberta en totes direccions, una porta per on passen alumnes, professorat, idees, sentiments, reflexions i moltes coses més.

Des del setembre del curs 2004-05, el Departament d'Educació, a través de la Subdirecció de Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social, ha donat carta de naturalesa a les aules d'acollida que, amb formes i estructures molt diverses, ja funcionaven en diversos centres educatius de primària i secundària, alhora que n'ha creat més i que ha organitzat també una xarxa d'assessorament per fer el seguiment del seu procés i l'avaluació i resultats.

Com tantes vegades ha passat al llarg de la història de la pedagogia i de l'escola a Catalunya, una vegada més l'Administració ha fet molt bé reconeixent, dotant de docents, continguts i de recursos unes experiències primerenques que ja havien iniciat les escoles per donar resposta a situacions no previstes pel sistema educatiu, com és, en

aquest cas, l'arribada, sovint numèricament important, de nois i noies d'incorporació tardana a les nostres escoles i instituts.

S'ha parlat força de si el nom «aula d'acollida» era del tot correcte. Fins i tot hi ha alumnes a qui no agrada gaire, però si es pren en el sentit profund, l'expressió adquireix tota la seva dimensió: acollir, donar la benvinguda; donar, rebre i afavorir tota mena d'intercanvis en el procés de construcció d'una societat més solidària.

Els docents que hem tingut la sort de viure aquesta experiència crec que podem dir que és molt interessant, perquè l'aula d'acollida és un recurs imprescindible per ajudar l'alumnat que ve, sovint de països molt llunyans, en un moment molt significatiu de la seva trajectòria vital: aquell en el qual ha deixat un país que l'ha vist néixer per continuar la seva vida en una altre del qual, en principi, ho sol desconèixer tot.

Donar suports de tot ordre a aquests infants i adolescents en la seva primera etapa d'escolarització és la finalitat principal de l'aula d'acollida; però, com ho hem de fer? A què hem de donar prioritat?

Segurament que ens caldrà recórrer a uns objectius bàsics, aquells que són fonament de tota tasca educativa:

- Crear una confiança mútua entre mestre i alumne, un corrent de simpatia i d'empatia, que porti a pressuposar que el que vindrà d'aquella persona serà bo.
- Ajudar a desenvolupar al màxim les potencialitats i capacitats personals de cada noi i noia perquè li facilitin una bona integració al nou marc social.
- Intentar, tant com sigui possible, que arribi a assolir la titulació dels estudis que fa.
- Facilitar, al més ràpidament possible, l'accés al coneixement bàsic i correcte de la llengua, entesa, en primer lloc, com un mitjà de comunicació i de descoberta mútua.
- Crear un ambient d'aula favorable, enriquidor, d'intercanvi, en el qual cada alumne se senti reconegut, valorat i engrescat a la participació.
- Potenciar la pedagogia activa en les activitats proposades i la participació en la vida de l'aula.

4 L'acollida a l'escola i a l'institut

- Afavorir un marc general al centre educatiu de convivència, respecte, coneixença mútua i d'interès per totes les cultures.
- Establir contactes amb les famílies, malgrat, moltes vegades, les dificultats d'entesa lingüística, sobretot per donar-los confiança, per conèixer millor l'alumne a través d'elles i per iniciar complicitats en la seva educació.
- Facilitar la descoberta i coneixement de l'entorn on viu i del país en el qual es troba, no només de manera acadèmica, sinó, i sobretot, vivencial, perquè pugui elaborar uns sentiments d'estimació i pertinença envers aquest nou àmbit.

Com es poden aplicar, però, aquests criteris a un alumnat que, sobretot al principi, no ens entén gens, no pot captar res del que li diem i que fins i tot pot interpretar erròniament algun dels nostres gestos?

Segurament una bona manera d'afavorir l'aprenentatge de la llengua, en aquests primers moments, és confiar en la capacitat afectiva que tenim tots els humans.

Potser cal oferir un contagi de sentiments i de valors positius, d'expectatives de progrés, de confiança en les seves possibilitats com a persones i com a alumnes. Es tracta de sentir i oferir estimació, perquè els nois i les noies la puguin sentir envers nosaltres i la nova societat que representem.

L'actitud afectuosa i de confiança és necessària en tota la relació amb l'alumnat nouvingut, que està vivint una migració i, per tant, un dol pel que es perd i temor pel que es guanya, però sobretot és absolutament imprescindible per a l'adquisició de la nova llengua. Voler parlar amb algú, voler compartir un mateix codi és, primer de tot, un desig d'acostament i d'interacció, d'oferir i desvetllar uns sentiments d'interès mutu. No podem caure en la repetició d'estructures necessàries però buides, hem d'expressar i ajudar a expressar allò que portem a dins.

I aquest treball sobre l'afectivitat i els sentiments que són matèria bàsica de treball a l'aula d'acollida, i que donen molt bons resultats i que sovint hem oblidat massa en les relacions escolars amb la resta d'alumnat, pot servir per modificar formes de relació.

Al costat d'aquesta actitud profunda en l'ensenyament de la nova llengua, cal que hi hagi una metodologia adequada, progressiva, eminentment comunicativa i significativa i que permeti que el noi o la noia percebi que avança i que aquesta llengua li és, per tant, útil.

Aquest és un dels problemes principals que es deriven del poc ús de la llengua catalana en els nostres instituts i escoles: molts alumnes de l'aula d'acollida que comencen amb inseguretat però amb il·lusió a utilitzar el català per parlar amb companys i companyes autòctons es troben que els altres es comuniquen entre ells en castellà i llavors, en alguns casos, fan un retrocés del seu aprenentatge i augmenten les interferències entre els dos idiomes. Tots sabem que això és un problema, que s'ha fet poc per estendre l'ús social de la llengua, i aquests nois i noies ens ho evidencien.

Es pot dir que la majoria de l'alumnat nouvingut, pels barris on viu, fa com una doble immersió: una formal i més acadèmica a la llengua catalana i una altra d'informal, d'ambient, al castellà. Aquesta constatació ens porta també a haver de considerar i planificar com ha de ser la seva introducció a la llengua castellana, per aconseguir que estimi la llengua catalana com a seva i pròpia del país i també la castellana per la seva importància, ús i implantació social.

Ens imaginem com és una aula d'acollida?

En primer lloc sorprèn la gran diversitat física i de procedències de l'alumnat. En pocs metres quadrats hi cap tot el món!

Soprèn també, a vegades, la diferència d'edats, de nivells i de procedències socials. És la diversitat de la diversitat!

Com treballar-hi? Cada escola ha trobat fórmules diferents, adaptades a la seva realitat, però hi ha algunes constants a totes les aules d'acollida, que podrien ser:

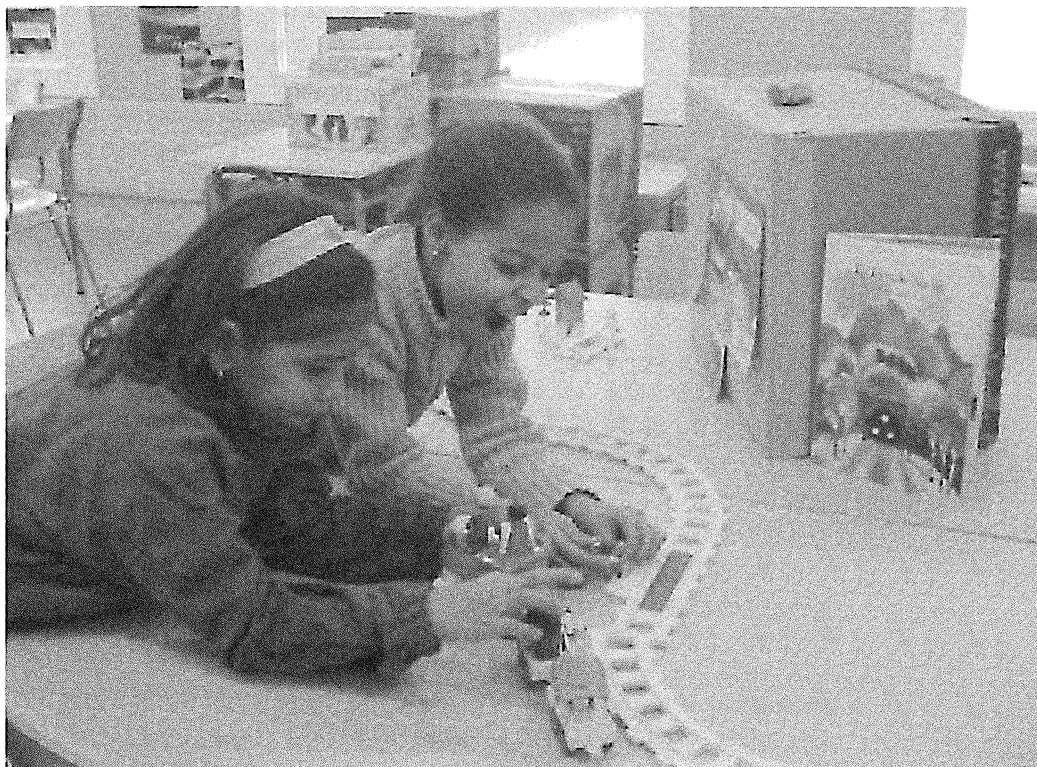
- Sol ser un espai concret, una aula, dotada pel Departament d'Educació amb ordinadors i materials diversos. En general s'hi crea un espai físic agradable, motivador, bo per treballar-hi. Aquí ens ve el record d'algunes aules d'institut inhòspites i poc adequades on l'alumnat entra i en surt sense adonar-se de res.

6 L'acollida a l'escola i a l'institut

- No és un fi, sinó un mitjà, quelcom necessari en un període de temps concret, amb un treball i uns recursos específics i un treball personalitzat per accelerar la incorporació al currículum ordinari.
- És una aula de pas, una porta, perquè no està pensada per estar-hi molt de temps ni tota la jornada escolar. Els nois i les noies estan adscrits a un grup aula i fan algunes matèries amb tot el conjunt de companys i companyes. Solen fer-hi: educació física, tutoria, castellà si són llatinoamericans, anglès en el cas que ja el coneguin, etc.
- Té la pretensió de ser intensiva, que permeti adquirir una sòlida competència comunicativa i uns aprenentatges bàsics de llengua i entorn per facilitar la seva incorporació a l'aula ordinària.
- Intenta al màxim ser flexible, adaptar-se al procés d'aprenentatge de cada alumne, partint de la seva escolaritat prèvia i dels seus coneixements, per traspasar tot allò que ja sap al nou context i aprendre el que li manca i que és necessari en el nostre currículum acadèmic.
- Vol tenir vocació intercultural, perquè el fet de venir de països i continents molt diversos i estar en una situació semblant no pressuposa que hi hagi, d'entrada, una acceptació mútua. Cal fer un treball intens de lligam i d'afavorir amistats i complicitats.
- Són importants totes les activitats de descoberta de l'entorn, el coneixement i participació a festes, actes, sortides, contacte amb persones i entitats externes al centre. Això també fa pensar si actualment no s'estan reduint aquest tipus d'activitats per a la resta d'alumnat.

Pel que s'ha dit fins ara, és fàcil comprendre que l'organització d'una aula d'acollida és quelcom d'una gran complexitat, perquè depèn de la combinatòria possible d'un seguit d'elements no sempre fàcils de concordar.

- Els horaris: sobretot en els instituts, són un escull a voltes difícil de superar. En alguns centres l'aula d'acollida funciona només els matins i en d'altres, per donar una atenció millor, tota la jornada escolar.
- El professorat: el Departament les ha dotat d'un tutor o d'una tutora, però si es vol que les aules d'acollida funcionin tot el dia i en casos d'un nombre elevat d'alumnes amb els quals cal fer desdoblaments, una sola persona és del tot insuficient. A més s'ha vist que és més enriquidor fer un petit equip d'aula d'acollida per compartir experiències, problemes i propostes.

- Les agrupacions d'alumnes: si es vol que els alumnes puguin treballar de manera intensiva amb companys i companyes en situació semblant, però alhora aquests nois i noies surten i entren de l'aula d'acollida per fer matèries amb el seu grup aula, es fa difícil fer les agrupacions adequades.
- La gran diferència de necessitats educatives: des d'alumnes que arriben amb possibilitat i il·lusió de cursar estudis superiors, fins a infants o adolescents que no han anat mai abans a escola i que, per tant, hauran d'iniciar el procés de lectoescriptura en una llengua que desconeixen totalment.
- La personalització del currículum: fruit de la diversitat de tot ordre que hem vist, personalitzar el currículum tant com es pugui és indispensable, però ben difícil; caldrà procurar fer el millor dels possibles, és a dir, personalitzar al màxim, aprofitant també els recursos que es deriven del treball en grup, del treball autònom i del treball cooperatiu.

8 L'acollida a l'escola i a l'institut

- La relació amb les famílies: solen ser persones que acaben d'arribar, en situació de supervivència i tant o més desorientades que els seus fills, que no entenen la llengua que els parlem, que sovint tenen una imatge d'escola que no s'adiu gaire amb el nostre sistema escolar, a voltes unit a situació de pobresa i d'il·legalitat. Aquests factors demanen molt de temps, tacte i experiència per part del professorat per establir els necessaris ponts de diàleg i acords mínims quant a l'escolarització del fill o filla.
- La mediació intercultural: imprescindible i sempre massa poca, per ajudar a comprendre, a entendre'ns i a comunicar-nos amb l'alumnat i les seves famílies.
- I... d'altres: com l'encaix de l'aula d'acollida a la dinàmica global de centre, la relació que cal establir entre l'equip d'aula d'acollida i la resta de professorat, etc.

Davant d'aquesta complexitat caldrà anar prenent decisions com ara intentar oferir objectius concrets, a l'abast, de les diverses matèries que no pot seguir encara a l'aula ordinària, utilitzant al màxim tots els recursos del centre, implicant en el projecte, tot i que en mesures diferents, tot el professorat i procurant que tingui hores complementàries de reforç en horari extraescolar, ja sigui al centre o fora, per consolidar coneixements i aprendre tècniques d'estudi.

Els tutors de l'alumnat nouvingut són molt importants, perquè són les persones que els guien en els seus primers temps, però també és una situació complexa: hi ha el tutor del grup aula al qual està adscrit, el tutor de l'aula d'acollida i, en alguns instituts, el tutor personal. Es procura que no siguin més de dos els tutors, perquè aquesta dualitat permet el treball conjunt i el pas pausat, però constant, des de l'aula d'acollida fins l'aula ordinària.

Experiències com les dels «joves guia» que es fan en alguns centres, realitzades en col·laboració amb els ajuntaments, són altament positives perquè permeten que, des del primer dia, l'alumne acabat d'arribar se senti ben rebut i acompanyat en les seves primeres incerteses, tan dures de superar en solitari, per algú que és com ell, que està preparat per fer-ho i que, en alguns casos, pot haver passat anys enrere la mateixa experiència d'arribada. Es constata sovint com són de maques les relacions establertes perquè tothom en surt enriquit.

Amb el disseny, per part del Departament, de les aules d'acollida, s'ha posat en funcionament a cada centre l'equip d'aula d'acollida, el qual, tot i tenir moltíssima feina organitzativa per resoldre les dificultats abans esmentades, també va analitzant el progrés de cada alumne, les relacions que s'estableixen, les informacions de les famílies, la decisió sobre quins crèdits ha de fer cadascú, quines matèries pot fer a l'aula ordinària, etc. El treball d'aquest equip és molt important perquè va marcant pautes i va estenent la realitat de l'alumnat nouvingut a la resta de professorat.

També s'ha creat la figura del coordinador, o la coordinadora, LIC de centre, que tot i que encara no està ben definida, ha de servir per tenir cura dels aspectes més generals que comporta la presència d'alumnat d'incorporació tardana: materials específics per a currículums adaptats, relació amb serveis educatius i socials exteriors, pla d'acollida i suport a la direcció en tot allò que tingui relació amb aquest alumnat.

El pas progressiu a l'aula ordinària va marcant la disminució d'hores i matèries a l'aula d'acollida, i aquest és un procés delicat per molts motius. Massa sovint alumnes que rendeixen a l'aula d'acollida es desorienten en passar a l'aula ordinària. Les dificultats que hi troben no són pas poques: encara poca autonomia personal i acadèmica; nivell de llengua catalana insuficient perquè serveixi de base per a les altres àrees; timidesa que impedeix preguntar o demanar ajuda; xoc pel pas d'un lloc on els coneixements s'adaptaven a les seves possibilitats i on ja s'havia adquirit un bon nivell a un altre lloc on s'és segurament «el darrer de la classe»; dificultat per a la comprensió de nous conceptes; metodologia diferent; grup més nombrós; companys i companyes nous i por del rebuig i, a vegades, altres problemes que són difícils de saber.

Caldrà, doncs, afinar les estratègies perquè el procés sigui ben positiu, observar de prop aquests alumnes, millorar la coordinació entre l'equip d'aula d'acollida i l'equip docent, parlar conjuntament quan s'intueixi algun d'aquests problemes, potser fer que el «jove guia» l'ajudi també en aquest pas, des de la tutoria donar el màxim de suport afectiu i encoratjador per fer que cada noi i noia se senti acompanyat en aquesta aventura. És molt important que en el moment que es passa d'alguna matèria a l'aula ordinària, el professor que el rep sàpiga el nivell que té, li proposi uns objectius clars i concrets, li faciliti, si s'escau,

10 L'acollida a l'escola i a l'institut

materials adaptats, però, sobretot, serà bo que el rebi «amb els braços oberts». Aquest alumnat és de tot l'institut, de tot el professorat, l'aula d'acollida només ha estat el primer graó de la seva escolarització.

És ben cert que quan aquest procés gradual ha conclòs positivament, hi ha una gran alegria. El noi o la noia pot repassar el seu itinerari i dir-se «he arribat fins aquí, vaig bé». Sol tornar de visita a l'aula d'acollida, sol explicar com li va, sol mostrar agraïment al professorat que l'inicià en la seva nova escolarització. I tothom sent que ha fet una feina bona!

Perquè, malgrat tots els reptes que planteja una aula d'acollida, cal dir que té un encant molt especial; sol seduir el professorat que hi entra. Per què? Possiblement perquè humanitza la tasca d'ensenyar el fet de veure que qui es té davant se sent perdut i que com a mestre es té una clau que li obrirà moltes portes, bones portes de futur.

Però sobretot perquè aquests nois i noies, en general, tenen moltes ganes d'aprendre, de descobrir, perquè tenen aquell punt de curiositat que tant ha desaparegut de la mirada d'altres alumnes. I perquè solen ser agraïts de somriures, de mirades, de bromes, de mil i una facècies que diuen «m'has ajudat!».

No es pot acabar sense dir que la tasca de l'aula d'acollida és un petit, molt petit recurs, davant de tot el que ha de fer aquesta societat nostra per fer-se seus els nois i les noies que arriben, els que han nascut aquí fills de pares i mares d'altres cultures, ni de com l'entorn ha d'ajudar educant, perquè les seves necessitats són moltes i de tota mena.

Serà bo que el centre pugui col·laborar amb serveis externs tant d'aprenentatge com lúdics, perquè hi hagi continuïtat entre la tasca del centre i la del barri. L'escola sola pot fer poc pel que fa a llengua, inclusió social i relació intercultural, si no es coordinen tots els recursos, no sols per a aquests nois i noies, sinó per a tota la població infantil i juvenil. En aquest sentit, l'aposta de la implantació dels Plans Educatius d'Entorn del Departament pot ser molt interessant. Però no es poden fer miracles i als centres cal que hi hagi professorat amb temps i preparació per fer les tasques de lligam amb els barris i pobles.

Caldrà, per tant, molta generositat interessada. Generositat perquè la societat i les administracions no poden ser gasius en recursos, formació, suport i orientacions a les escoles i instituts, barris i pobles; i interessada perquè invertir en educació i en convivència és el millor estalvi.

La porta de l'aula d'acollida és la primera, d'altres més n'han de venir perquè vivim en una societat cada vegada més multicultural; però no ha de ser una porta només perquè 'ells i elles' entrin a la nostra societat, sinó, i sobretot, una magnífica porta oberta perquè, en passar-la en una i altra direcció, tothom intercanviï idees, projectes, relacions; tothom modifiqui prejudicis previs i plegats lluitem contra les desigualtats i construïm mil mons millors.

12 L'acollida a l'escola i a l'institut

L'autora explica el funcionament i l'experiència d'una aula d'acollida de l'escola Rius i Taulet. Exposa els criteris per a la programació d'activitats a l'aula, els materials que fan servir i les activitats concretes que es duen a terme al llarg del curs.

L'aula d'acollida: benvinguda i pertinença, producció i creació

**Eulàlia Ros
i Vilanova**
CEIP Rius i Taulet

Setembre-octubre

El Danyil és d'Ucraïna i té 10 anys. Ens relacionem amb mímica, signes i com podem, perquè no entén ni parla el català.

La Lilit és d'Armènia. Té dos germans més a l'escola, i amb el temps, ens ha pogut explicar que els primers dies, quan va arribar al nivell de 4t, plorava perquè no volia venir a l'escola.

Com ells hi ha la Sofia, el Jeremy, el Nikolay, l'Anayeli, el Jonut, la Greta...

Són nens i nenes que provenen d'arreu del món: Bolívia, Marroc, Lituània, Armènia, Filipines, Uruguai, Perú, Equador, Romania, Brasil, Xile, etc.

I què tenen en comú tots ells?

Com tants altres alumnes nouvinguts, han après o estan aprenent a parlar i comunicar-se en català. Han participat o estan participant en una aula d'acollida i això els ha obert moltes portes. Però comencem pel començament...

Què és l'aula d'acollida?

És un espai de rebuda i acompanyament dels alumnes nouvinguts. Un espai de relació, intercanvi i comunicació dels nois i noies que provenen de països on es parlen llengües diferents del català.

L'objectiu principal és poder interactuar i comunicar-se en la nova llengua. I es fonamenta en l'ensenyament-aprenentatge de la llengua catalana a partir d'activitats que promouen el desenvolupament de les competències comunicatives, necessàries per produir i crear amb el llenguatge.

A l'aula d'acollida hi ha molta mobilitat d'alumnes i sovint cal refer els grups i els horaris per tal d'adaptar-s'hi amb flexibilitat. El criteri per agrupar-los és per edats (com al grup classe) i, si n'hi ha pocs, per cicles.

Es procura que, com a mitjana, els infants estiguin un cop al dia a l'aula d'acollida, tot i que hi ha casos que n'estan més, segons la llengua de procedència (xinès, àrab...) i segons el moment del curs en què arriben.

Així, a les escoles, ens trobem que el nombre d'alumnes provinents d'altres països no acostuma a ser fix durant tot el curs, sinó que és molt variable:

- alguns dels que han arribat al setembre deixen de venir a l'escola abans d'acabar el curs, bé per canvi de domicili, de barri o de país;
- altres alumnes s'hi incorporen quan el curs ja està iniciat o, també, a punt d'acabar;
- hi ha casos en què els infants deixen d'assistir a l'aula d'acollida perquè ja han assolit un bon nivell de competència comunicativa o se'ls redueixen algunes sessions.

Novembre

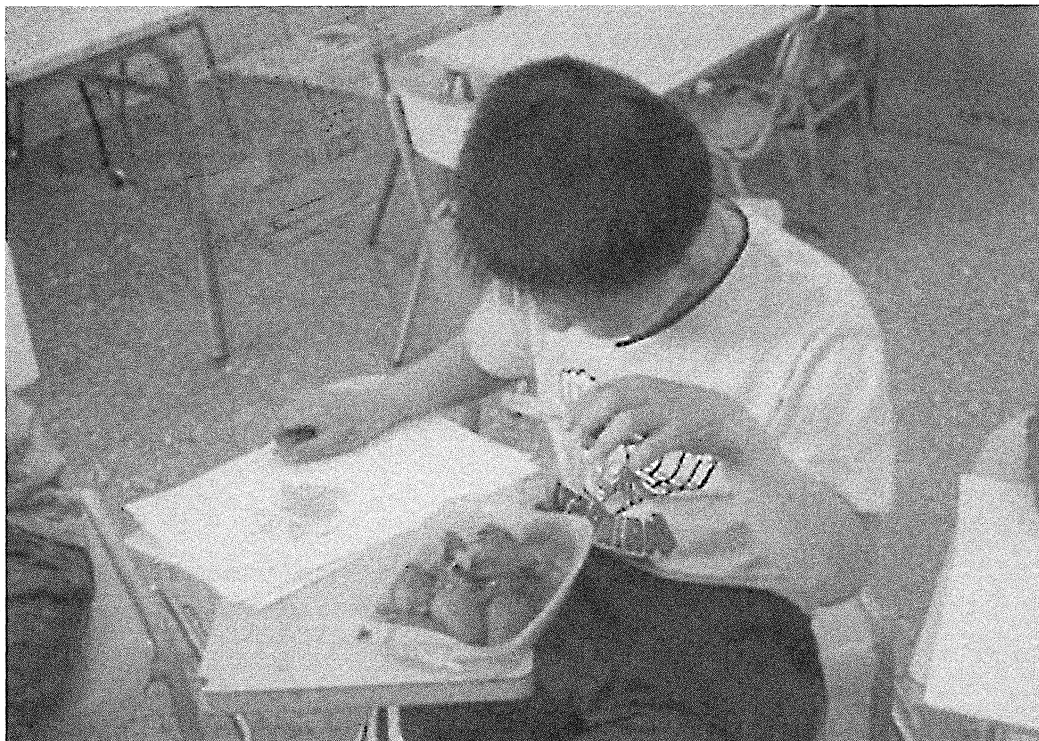
Donem la benvinguda a l'Alessandra, que prové del Perú i, al cap de pocs dies, al Carlos i l'Emy, dos germans que vénen d'Hondures. La Sofia, l'Ana i el Felipe se n'han anat...

Per presentar-nos, com sempre, fem una roda: ens posem tots davant del mapamundi i ens expliquem com es diu cadascú i de quin país prové: «Em dic Rafa, sóc del Perú. I tu, de quin país ets? Em dic Carlos i sóc d'Hondures. I tu, de quin país ets?». Després ens fabriquem una banderola amb el nostre nom i la deixem enganxada al mapamundi. Prenem consciència de les distàncies que separen els nostres països d'origen, però alhora ens adonem que tenim un repte comú: entendre'ns en català.

Criteris per a la programació d'activitats

Per afavorir la comunicació en la nova llengua ens cal tenir en compte tot un seguit de criteris:

- **Organització en petits grups** (màxim vuit alumnes) per poder dur a terme una bona interacció infant-adult i dels infants entre ells. També perquè es puguin aplicar les estratègies de comunicació i de correcció lingüístiques pròpies d'una situació d'immersió lingüística.
- Partir de les **necessitats de comunicació reals** de cada alumne segons l'edat, llengua d'origen, escolarització, nivell i situació personal perquè se sentin realment acompanyats en el camí del seu aprenentatge.
- Tenir en compte els seus **coneixements previs**: sovint són molts, i fins i tot diferents dels nostres, però el que els falta són les eines lingüístiques per poder-los compartir.
- Dissenyar activitats que dinamitzin una bona **interacció adult-infant i infants entre ells**, perquè es tracta que entre ells comparteixin el màxim de coses per agafar-se confiança i no depenguin només de l'adult. D'aquesta manera aconseguirem la comunicació entre ells a dins i fora de l'aula d'acollida.
- Potenciar, principalment, les **activitats de llengua oral**. Si se'n fan de llengua escrita, han de derivar-se de les anteriors activitats i han de ser molt contextualitzades i amb un objectiu clar i compartit.
- Oferir sempre un **suport visual i experimental** a allò del que es parla i potenciar al màxim l'ús de referents.
- Crear i aprofitar **situacions comunicatives** on l'intercanvi lingüístic estigui contextualitzat: rutines, dramatitzacions, lectures guiades, jocs, contes, poemes, endevinalles, joc simbòlic, experimentació, la celebració d'una festa, partir d'un fet proper, una notícia aportada pels alumnes, un material, una demanda, un text, una pintura, un joc, una cançó, etc.
- Oferir **afectivitat i clima de respecte i acolliment** perquè tothom es pugui sentir còmode (sobretot en aquests moments d'adaptació a una nova llengua, cultura, companys, escola, país, etc.) i amb ganes d'aportar i participar. També per aconseguir una bona entrada a la llengua d'aprenentatge i provocar la necessitat i ganes d'aprendre.
- Organitzar l'aula amb **espais** molt clars: un per fer rotllana i veure'ns bé per parlar i escoltar; un altre per explicar contes i llegir tot tipus de material imprès; un tercer on es fan activitats amb su-

port escrit com ara escriure notícies, construcció de frases, exercicis de vocabulari, reescriptura o creació de poemes, endevinalles, llibres de producció pròpia, mapes del barri, jocs de taula, etc. I, finalment, el racó multimèdia amb ordinadors, gravadores, micròfons, CD, vídeos, DVD i cassettes.

- Proposar activitats tenint en compte *les tres fases per al desenvolupament de la llengua oral*:
 - *de presentació*: introducció de lèxic i estructures noves;
 - *possibilitadores*: ús i memorització de noves formes i continguts lingüístics;
 - *comunicatives*: ús creatiu de recursos lingüístics que els permeten comunicar-se.
- *Organitzar i programar els continguts* partint del Nivell Inicial i Bàsic¹ (basats en el Marc Europeu Comú de referència).

1. Nivell Inicial i Nivell Bàsic, Departament d'Ensenyament.

16 L'acollida a l'escola i a l'institut

Desembre-gener

Ja som capaços de preparar un petit recital de poemes al voltant de la tardor, l'hivern i Nadal. Ho fem en el marc de la cantada que es prepara cada any amb l'especialista de música per a tota l'escola i en col·laboració amb alguns alumnes de l'Aula Petita (NEE).

També hem anat a visitar el mercat del barri per conèixer-lo i per observar, comprar i tastar els fruits de la tardor.

Amb els del nivell de 2n hem preparat el conte: La rateta que escombrava l'escaleta amb titelles. I el representem per als més petits.

Després, quan tornem al gener, passat vacances, rebem tres germans: l'Annely, la Florencia i el Rodrigo. «De quin país sou? Som de l'Uruguai...»

Materials

El tipus de material que fem servir és molt variat i ha de permetre la manipulació i experimentació (aspectes imprescindibles per a un ús afectiu, comunicatiu i real del llenguatge):

- **Jocs de taula:** cartes de famílies, cartes de parelles, dòminos, quintos, jocs de descriure, jocs de la memòria, recorreguts, tren-closques, jocs d'observació.
- **Joc simbòlic:** cotxes, nines, cuineta, botiga, clics, lego.
- **Biblioteca:** llibres, revistes, catàlegs, diccionaris, vocabularis i reculls de produccions fetes pels alumnes mateixos.
- **Làmines d'escenes:** el camp, el carrer, un pati d'escola, l'aula d'acollida.
- **Material de manipulació:** cartonets amb paraules i fotos o dibuixos, frases per confegir, lletres.
- **Material d'experimentació i observació:** sorra, petxines, lupa, plastelina, rellotge.
- **Material de suport audiovisual:** fotos, il·lustracions, objectes reals, CD, DVD, vídeos i cassets.
- **Contenidors de llenguatge:** capsa de les cançons, cistella dels poemes, capsa dels sentits...
- **Mapes:** mapamundi, bola del món, mapa de la ciutat, del transport públic...

Febrer-abril

El Bilal arriba del Marroc i s'incorpora al nivell de 4t. Ve amb nosaltres a la visita que fem a la biblioteca del barri, l'ajudem a omplir la butlleta per al carnet, i entén que li serveix per endur-se'n llibres. Es converteix, de mica en mica, en un visitant constant de la biblioteca.

Cap al març ens acompanya a entrevistar-nos a Ràdio Gràcia, l'emissora que tenim al barri, a una mitja hora caminant des de l'escola. El Bilal encara no pot dir gaires coses, però hi ha pogut participar. Ha après a dir «micròfon», «entrevista» i li hem ensenyat el camí que hem fet, marcat al mapa del barri.

A l'abril ja pot representar la Llegenda de Sant Jordi que hem preparat amb alumnes nouvinguts de 4t i de l'Aula Petita (NEE) per a tota l'escola. Fem l'obra després de celebrar els Jocs Florals i el Bilal fa el paper de persona del poble amb la Samia, l'Anayeli, el Jordi i el Cristian.

I ja es mou per l'escola com un peix a l'aigua, quan... veiem uns ulls nous que ens esperen a la porta de l'aula i endevinem que ens diuen: «Em dic George i vinc de Geòrgia. La meva germana Sònia va a P3 i jo a 3r. Em dic Luís Alberto i sóc de Bolívia. Joestic a 2n i la meva germana Joana a P4.»

Activitats

Al llarg del curs, les activitats que es proposen són de tres tipus, basades en les tres fases per al desenvolupament de la llengua oral:

• *De presentació: serveixen per introduir lèxic i noves estructures*

- Parts del cos: cartronets de vocabulari amb les parts del cos i es practica l'estructura «em fa mal...». El rei diu... (i es van movent les parts que indica el conductor del joc). Cançó-ball per moure parts del cos. Cantarella: aquest és el pare, aquesta la mare...
- Els colors: aparellar colors i etiquetes amb el seu nom. També es pot posar una corda a terra i un color a cada costat. El director del joc diu: «verd, verd, groc» mentre els jugadors salten a cada costat de la corda segons el color corresponent.
- La numeració: Quinto del números, La xarranca (números cardinals i ordinals), joc de cartes: el rellotge.
- La família: cartes de les famílies (pare, mare, avi, àvia, fill i filla), construcció d'un arbre genealògic.

18 L'acollida a l'escola i a l'institut

- Dies de la setmana: cançó «Si la barqueta es tomba...».
- Altres: construcció de diccionaris visuals (vocabulari de la casa, el carrer, els oficis, els colors...), *memory* d'animals, dòminos (amb números o dibuixos), les rutines: el temps (fa sol, hi havia núvols, feia vent...), el calendari, escriure la data, l'hora, regar les plantes, clics de vocabulari (ordinador).
- **Possibilitadores: permeten l'ús i memorització de noves formes i continguts lingüístics.**
 - Presentació i informació personal (em dic... tinc... anys... he nascut a...).
 - Jocs de llengua oral: la gallina ponicana, el telèfon, les cadires, l'anell picapedrell, la cua de l'ase.
 - Jocs de descripcions : «Qui és qui?», parelles de cartes.
 - Explicacions de contes, lectures guiades, memorització i creació de poemes, endevinalles i textos breus contextualitzats.
 - Joc simbòlic: la cuineta, la botiga, els cotxes, clics i «play mòbils».
 - Seguir textos instructius: preparar una recepta, fer un vaixell de paper...
- **Comunicatives: ús creatiu dels recursos lingüístics que els permeten comunicar-se.**

Teatre, titelles, conferències, entrevistes, fer encàrrecs, explicar el cap de setmana, perquè no s'ha pogut assistir a l'aula, preparar jocs d'observació per als companys, participar en les festes de l'escola, realitzar sortides, escriptura de notícies, etc.

Maig-juny

Encetem la recta final del curs i proposem una activitat comunicativa: preparar la festa de final de curs per als pares, amb un conte musicat i en col·laboració amb l'especialista de música. Mentre vuit alumnes de l'aula d'acollida preparen la narració de la història, cada curs (de 1r a 6è) anirà introduint una cançó relacionada amb el conte.

Quan tenim la feina força avançada i estem iniciant els assaigs... «Em dic Yuan Jie i sóc de la Xina...», ha arribat un altre company i li donem la benvinguda amb gestos i mímica... L'inclouem en el nostre projecte i ara som nou. Li estem ensenyant a dir «Conte contat, conte

acabat». Així sentirà que pot participar amb nosaltres i parlar davant d'un micro i d'un públic... Qui més l'ajuda és el Danyil (que al setembre només feia mímica i cara d'espantat), perquè en Danyil ja ens entén i es fa entendre en català, i ho fa amb felicitat i facilitat.

I així és com, entre tots, anem creant lligams de pertinença i anem posant les bases per a una bona relació, producció i creació a través del llenguatge. Perquè del que es tracta és de donar seguretat i confiança per llençar-se a parlar i participar tot creant aquests espais de comunicació i convivència.

Tot això s'inicia des de l'aula d'acollida, però cal tenir en compte que, més d'hora o més tard, l'infant nouvingut s'haurà d'incorporar amb normalitat a l'aula ordinària. Així, doncs, s'ha de procurar que, passat un primer temps d'adaptació a la nova realitat (escola, companys, llengua, mestres...), amb tota la cura i respecte al ritme personal, cada alumne es vagi trobant còmode entre els seus nous companys, petits, grans i adults.

I això ho aconseguirem si tota l'escola (alumnes, mestres, monitors, conserges, etc.) els ofereix l'oportunitat de ser un més en la comunitat. En definitiva, si tota l'escola és Escola d'Acollida i de Benvinguda.

En aquest article es parla d'algunes de les característiques i aspectes de l'escola Drassanes referents a l'acollida dels alumnes, i de les famílies, que comencen la seva escolaritat al nostre país, en qualsevol moment de l'any i a qualsevol curs d'infantil o de primària.

Una escola d'acollida

Montse Colet

Mestra de l'aula
d'acollida

Maria-Antònia

Soler

Directora

1. Introducció

L'escola Drassanes és situada al capdavall del barri del Raval de Barcelona, gairebé al costat de les Drassanes, on hi ha el museu Marítim i, per tant, ja molt a prop del mar.

Passejant pel Raval es pot veure que acull una gran varietat de persones procedents de països molt diversos i, per tant, amb diferents llengües i cultures. A l'escola Drassanes es reflecteix aquesta realitat del barri i hi ha alumnes de procedències molt diverses, majoritàriament de països de llengües no romàniques: Pakistan, Marroc, Bangladesh, Índia, Xina, països de l'Est d'Europa, etc. Els alumnes procedents de famílies immigrades representen més d'un 80 % del total de l'escola.

Moltes de les famílies que viuen al Raval acaben d'arribar i vénen al barri perquè hi coneixen algú que ha arribat abans que ells, perquè es pot trobar lloc on viure —de moment en habitacions «rellogades»—, perquè és un lloc cèntric on pot ser relativament més fàcil situar-se i començar a moure's en el nou lloc on s'ha anat a viure... Quan aquestes famílies «se situen» una mica, és a dir, troben feina, volen un habitatge en millors condicions... no el troben al barri i han de buscar-ho en altres barris de Barcelona o en altres ciutats.

Per tant, a l'escola hi ha alumnes que arriben en qualsevol moment del curs i de la seva escolaritat i que se'n van també en qualsevol moment, quan canvien les situacions laborals o d'habitatge de la família. Costa veure resultats i és un constant «tornar a començar».

Hi ha alguns dels grups de famílies immigrades que per les característiques de la seva cultura, perquè troben tot el que necessiten al barri... s'hi queden, però viuen en cercles molt tancats. Les mares no treballen fora de casa i com que no es relacionen amb persones que no parlen la seva llengua, encara que faci anys que viuen a Barcelona i els seus fills hi hagin nascut, ni s'expressen ni tan sols entenen el català o el castellà. Els fills d'aquestes famílies, quan vénen a l'escola, si no han anat a la llar d'infants, tampoc no tenen coneixement de cap altra llengua que no sigui la familiar.

Aquesta realitat tan complexa, la quantitat de procedències, llengües, cultures i costums diferents, fa que un dels principals objectius de la nostra escola sigui acollir aquesta diversitat. En aquest article parlarem de com plantegem l'acollida de tots els alumnes i de les famílies. L'acollida es concreta en un seguit d'actuacions puntuals, però també afecta la manera d'entendre i organitzar la vida de l'escola. Hem volgut que l'article reflecteixi això, encara que en alguns moments ens limitem a anomenar esquemàticament alguns dels aspectes.

2. Què entenem per acollida

L'escola és, per a molts d'aquests alumnes i les seves famílies, el primer espai de contacte amb la nova realitat, l'entorn on s'estableixen les primeres relacions. Per això creiem que ha de tenir un paper integrador i dinamitzador, tant amb els alumnes com amb les famílies. Som conscients que és una tasca que va més enllà de la purament educativa, però pensem que és imprescindible per arribar a assolir una bona convivència. El fet d'entrar en contacte amb cultures molt diferents no sempre és fàcil i de vegades es viu amb por de perdre la cultura pròpia. Aquesta por, que es pot despertar tant en les famílies nouvingudes com en les famílies del barri de tota la vida i en nosaltres mateixes, pot generar actituds de recel i tancament que dificultin la integració. Cal que siguem conscients de tot això i que entenguem que l'escola pot fer-hi un paper clau acollint i respectant allò que ens

22 L'acollida a l'escola i a l'institut

aporten de nou i alhora treballant en dos sentits: d'una banda ajudant a comprendre i respectar les noves cultures amb què conviuen i, de l'altra, donant eines als alumnes i les famílies nouvingudes perquè puguin integrar-se aquí.

Per això entenem l'acollida sempre en un doble sentit, d'una banda donant un espai i un temps per rebre tot el que aporta la família i l'alumne nouvingut i, de l'altra, donant també un espai i un temps per fer-los conèixer com és l'escola i els aspectes més importants de la vida aquí. Tot això ens ajuda a nosaltres a entendre una mica més els alumnes, però també els ajuda a ells i les seves famílies a situar-se, conèixer i confiar en l'escola i el nostre sistema educatiu.

L'acollida no és tasca d'una sola persona, sinó que és una actitud que ens implica a tots els que treballem a l'escola i, per tant, entenem que tota l'escola com a col·lectiu hi ha de prendre part.

3. Acollida inicial

3.1. A la família

Entrevista d'inscripció a l'escola

En un primer moment, quan vénen a fer les preinscripcions, tenim una entrevista al despatx amb la persona o persones que demanen plaça per al futur alumne. Moltes vegades és el pare sol o algun parent o amic de la família que fa més temps que és aquí i que parla almenys un mínim de castellà. Aquesta entrevista normalment la fa la directora.

Es recullen les dades bàsiques necessàries per poder fer la matrícula; s'informa del curs que li correspon i, de manera abreujada, del sistema d'educació obligatori del nostre país, perquè sàpiguen quan de temps podran estar a l'escola i com continuaran un cop acabada la primària; del que necessiten per poder començar: tant de papers oficials com del funcionament de materials i llibres; de l'horari, de les possibilitats de beques (depenent de l'època del curs)... Com que ja sabem que no serà l'única vegada que es parlarà amb la família, donem poca informació i de la manera més clara possible.

En el cas que ningú dels que han vingut sàpiga català o castellà, demanem a algun alumne dels cursos superiors, que faci temps que sigui a l'escola i que parli la mateixa llengua, que ens ajudi fent de traductor. Si no és possible, intentem amb dibuixos, gesticulació... entendre i fer entendre els punts més bàsics i concertar una altra entrevista havent fet la demanda d'intèrpret.

Una vegada «fets els papers», anem amb la família i l'alumne a veure l'aula on haurà d'anar el seu fill i a conèixer la tutora, per tal que quan comenci a venir ja sàpiga amb qui estarà i la família conegui la persona de l'escola amb qui tindrà més contacte i deixi el seu fill amb més tranquil·litat.

Entrevista d'acollida

Quan ja fa alguns dies que l'alumne és a l'escola, la mestra de l'aula d'acollida en cita els pares per fer «l'entrevista d'acollida». Aquesta

24 L'acollida a l'escola i a l'institut

és una entrevista «a fons» que té dues parts: la primera la fa la mestra de l'aula d'acollida amb la família i després s'hi incorpora la tutora. En aquesta entrevista és on es fa el primer intercanvi d'informació, es recullen les dades i informacions que aporta la família i s'expliquen els aspectes més rellevants del funcionament del sistema educatiu i de l'escola.

És important no donar informacions excessives, perquè no es poden retenir, però sí que val la pena tenir en compte que, ja en aquest moment i en entrevistes posteriors, cal explicar algunes coses que per nosaltres són tan habituals i evidents que no ens sembli necessari aclarir: el tractament de les llengües, el tracte amb els nens, la disciplina, la importància que donem al joc com a eina d'aprenentatge, la participació activa dels nens en el seu aprenentatge i en la vida de l'escola, etc. És fàcil que les famílies que procedeixen de països amb un sistema educatiu molt diferent no ho entenguin i, si no s'explica, sorgeixen malentesos.

Sovint fem aquestes entrevistes amb intèrpret. De vegades, algun dels pares ja fa temps que viu a Catalunya i sap parlar castellà o, excepcionalment, català, però normalment el domini que té de la llengua encara no és suficient per comprendre prou bé els matisos i de vegades no acaba d'entendre el que li volem transmetre; de la mateixa manera, quan hi ha poc domini de la llengua, és més difícil que expliquin gaires coses del seu fill o filla. Per tot això, encara que fer l'entrevista amb traductor té inconvenients (s'allarguen, és difícil que el traductor/a sigui realment objectiu...) creiem que val la pena fer-les així.

Hi ha un altre aspecte també important. Generalment és el pare qui coneix una mica el català o el castellà i, per tant, si l'entrevista es fa sense traductor, la mare moltes vegades no ve o hi té un paper molt secundari. Quan citem per a l'entrevista i avancem que hi haurà traductor, és més fàcil que vinguin tots dos i que la mare adopti un paper més protagonista.

3.2. A l'alumne

Creiem que, des del primer moment, el mestre referent de l'alumne ha de ser el tutor, i el seu grup classe el grup de referència. Per tant, fonamentalment és aquí on el nen o nena que acaba d'arribar a l'escola

s'ha de sentir acollit. L'aula d'acollida és un suport i un recurs bàsic perquè això pugui ser possible, especialment als primers mesos quan l'alumne encara no coneix gens el català.

En aquest primer moment, l'aula d'acollida es podrà adaptar més fàcilment a les seves necessitats, podrà dedicar temps a escoltar, a treballar sistemàticament la llengua perquè comenci a aprendre les paraules i estructures bàsiques que li permetran començar a comunicar-se en català, a relacionar-se amb un petit grup d'alumnes que, com ell, acaben d'arribar o fa molt poc temps que ho han fet i que per tant han viscut situacions semblants a la seva. Però la tasca de l'aula d'acollida no s'acaba quan surten de l'aula, passa per donar recursos i ajudar l'alumne a situar-se en la complexitat de l'escola, en l'horari i els diferents espais (grups flexibles, activitats que es fan en diferents aules, mestres especialistes...) i a facilitar eines, tant a l'alumne com a la tutora, perquè quan aquests nens estan a l'aula ordinària puguin seguir la classe, i en els moments en què això encara no sigui possible, treballar en allò que sí que són capaços de fer.

Aquest aspecte és molt important, especialment a la nostra escola; d'una banda perquè ens creiem que la integració i la normalització d'aquests alumnes és bàsicament en el seu grup classe on s'ha de fer, però, de l'altra, perquè la quantitat d'alumnes nouvinguts que tenim a l'escola comporta que a l'aula d'acollida hi puguin venir molt poques hores, i per tant és imprescindible dedicar molts esforços a treballar el lligam entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària.

Acollir també vol dir entendre que cada alumne reacciona d'una manera diferent i té un procés d'adaptació diferent. Val la pena que en aquest primer moment sapiguem ser flexibles i quan organitzem l'horari d'aquests alumnes tinguem en compte que cal respectar el seu procés.

El fet que tinguem un índex molt elevat de matrícula viva i que les arribades i sortides en qualsevol moment del curs siguin freqüents, comporta que, segurament, plantejem l'acollida inicial d'aquests alumnes de manera diferent a d'altres escoles, on aquestes arribades són l'excepció o són més esporàdiques. Cal dedicar un temps a rebre els nous alumnes, però creiem que és important que la vida diària no s'aturi excessivament i això és un fet que les tutores tenen present.

És molt important aquesta acollida inicial, però no s'acaba aquí. Per a nosaltres l'acollida és una actitud que impregna tot el seguit d'activitats que anem fent en el dia a dia i que involucren en més o menys grau les famílies, els alumnes i totes les mestres.

4. Actuacions que faciliten la integració de les famílies

Contacte quotidià a l'entrada de l'escola

Cada dia, a les entrades i sortides tots els pares poden anar fins al lloc on els seus fills fan la «fila» per anar cap a les aules. Totes les mestres de l'escola, les tutores i les no tutores, som al pati rebent els alumnes. En aquest moment, els pares i les mares, poden fer, si volen, petits comentaris amb les mestres dels seus fills; poden preguntar el que necessitin a la direcció... Si amb les tutores volen parlar d'algun tema que requereix més temps, es queda en un dia i una hora per fer una entrevista. Si és un tema que s'ha de parlar amb calma amb la direcció, es puja al despatx a fer-ho tranquil·lament i, si no va bé en aquell moment, es queda per quan puguin.

Tot i que de vegades això pot crear algun petit problema, perquè els pares i mares «entretenen» les tutores, a la llarga és beneficiós, ja que sobretot les mares, que són les que vénen més, van coneixent les mestres i, encara que tinguin poc domini de la llengua, intenten fer-se entendre i es va creant un lligam entre la família i l'escola.

Cursos de català per a les mares

Ja fa anys que vam pensar que havíem d'intentar que les mares entressin a l'escola, per aprendre però també per conèixer-la. Vam començar a fer classes de català fent servir els ordinadors. Hem constatat que el fet d'utilitzar els ordinadors actua com un estímul per fer anar les mares a les classes. Ara organitzem aquests cursos amb el Consorci per a la Normalització Lingüística de Ciutat Vella.

Que les mares s'apunten a aquestes classes es deu a un esforç continuat de les tutores. No n'hi ha prou passant el paper informatiu escrit en diferents llengües. A partir del dia que s'ha donat la informació, cada tutora parla amb les mares i els va explicant què

es farà, perquè s'hi haurien d'apuntar, les anima, els recorda quan comença... i això durant tot el temps que dura el curs.

Una persona de l'escola es dedica a fer de suport a aquesta activitat, per tal de poder ajudar més ràpidament les mares en el moment que treballen amb els ordinadors.

Taller de cuina per a mares

Una altra activitat amb les mares és el «Taller de cuina». Un grup de mares amb una dinamitzadora es troben un cop a la setmana a la cuina de l'escola i fan una recepta de cuina. Cada setmana d'un país diferent i, per tant, cada setmana és una mare diferent la que explica el que fa i com ho fa, segons els costums del seu país. Al final acaben menjant-se el que han fet i ens en porten una mica a l'hora del pati perquè puguem tastar-ho. A més d'aprendre el llenguatge de la cuina i del menjar, ajuda que les mares es coneguin i es relacionin.

Diada de l'escola

Cada curs, una tarda de finals del mes de maig, celebrem la Diada de l'escola. Hi ha una exposició de treballs que han fet els alumnes durant tot el curs, la qual es pot visitar mentre berenem tots junts, escoltant i ballant amb la música d'un animador infantil.

Exposició: Al principi del curs escollim un tema, que serà l'eix transversal de treball comú a tots els nivells. Pot ser el de les disfresses de carnestoltes, el de la revista, el de treball en diferents aspectes de les àrees curriculars... Aquest curs ha estat «El món dels llibres»; en d'altres ocasions ha estat «El mar», en el qual vam treballar entre d'altres coses el nom de l'escola, «Gaudí» en el marc del seu any, etc.

Intentem que cada curs hi hagi alguna informació per tal que les famílies coneguin diferents aspectes del lloc on viuen: qui era Gaudí, què vol dir el nom de l'escola...

El dia de la festa es munta l'exposició de treballs a la sala d'actes, la qual té l'entrada pel pati on hi ha el berenar i l'actuació musical. A la biblioteca es poden veure els treballs que s'han fet amb l'ordinador, i al passadís es passen amb el canó els vídeos de treballs o de sortides.

Aquest curs vam demanar col·laboració als alumnes per muntar una exposició de llibres en diferents llengües. Hi va haver llibres en dinou llengües aportats per les famílies de l'escola.

Berenar: Uns dies abans de la festa s'explica a les famílies que el berenar serà un intercanvi de menjars dels diferents països i demanem que comencin a pensar i comentin amb les tutores què hi portaran. La participació és sempre molt alta i els menjars molt variats.

Aquest any han vingut un 86 % de les famílies. Els pares i les mares es mostren molt contents de veure tot el que es fa a l'escola, veuen altres feines a més de les dels seus fills, comparteixen la festa i el menjar que han fet amb les altres famílies, amb les mestres i altres persones que intervenen a l'escola.

Festes populars

Celebrem, com la majoria d'escoles, les festes populars. Per a cada festa donem un programa a les famílies explicant què es fa el dia o dies que dura la festa.

Com que el primer any d'estar a l'escola les famílies no saben què són els panellets, què vol dir fer cagar el tió, fer una festa literària... els costa d'imaginar què farem a l'escola. Perquè puguin veure el que es fa i com es fa a les aules, posem a la cartellera fotos de les diferents activitats que s'han fet, la recepta dels panellets, el conte amb dibuixos de Sant Jordi..., referents que ajudin a entendre la festa i el que els seus fills els expliquin. També en les festes s'emporten a casa mostres del que han fet: panellets per la castanyada, una petita «mona» per Pasqua, una rosa el dia de Sant Jordi...

Altres actuacions

- Exposicions periòdiques de fotos de festes, d'activitats que es fan a l'escola, de sortides...
- Elaboració de la revista, amb motiu de Sant Jordi, en la qual s'informa de la vida de l'escola i es mira que reculli algun aspecte de la realitat diversa que hi ha.
- Procurar que les circulars informatives tinguin elements gràfics que en facilitin la comprensió.
- Impulsar la participació dels pares a l'AMPA, al Consell Escolar...
- Recollir el que aporten les famílies: menjars, receptes, fotos, llibres, contes, jocs...
- Traspasar la vida de l'escola a les famílies; fer el seguiment per veure si la informació arriba i s'entén.
- Utilitzar les TIC a les reunions de curs per fer-les més entenedores: vídeos, fotos, pantalla digital...

5. Aspectes que faciliten la integració dels alumnes

Encara que no disposem de prou espai per explicar-los amb detall, ens sembla necessari enunciar alguns aspectes que creiem que han de ser la base de la nostra pràctica si volem acollir i afavorir la integració de tots els alumnes:

- Conèixer i aprofitar la diversitat que tenim a les aules. Sempre que sigui possible, partir dels coneixements de tots els alumnes i del que poden aportar per treballar les diferents àrees.
- Tenir en compte, en totes les propostes de treball, que hi hagi activitats amb diversos nivells i suports visuals que permetin la participació dels alumnes que no dominen la llengua.
- Organitzar l'aula i l'escola de manera que tots els alumnes rebin els suports necessaris (desdoblaments, agrupaments flexibles, tallers, treball en petit grup, etc), i revisar aquestes organitzacions amb prou flexibilitat per canviar-les quan calgui.
- Plantejar diferents organitzacions socials a l'aula que afavoreixin la interacció de tots els alumnes (grups cooperatius, tutoritzacions, treball per parelles...).
- Donar importància a les TIC com a eina de treball que ajudi a la integració dins i fora de l'escola.
- Treballar des de la tutoria individual i de grup els aspectes que facilitin el coneixement, el respecte i la convivència.

La manera d'organitzar les aules, d'enfocar les activitats i els temes de treball i d'entendre les tutories, ens permet atendre en més o menys grau la diversitat. Tenir present això és important en totes les escoles, però en la nostra, on les diferències de nivells d'aprenentatge, de llengües i cultures són molt grans, és imprescindible que ho tinguem en compte si volem acollir i atendre realment la diversitat que tenim a les aules.

L'autor recull l'opinió i la reflexió d'un grup de professors i professores sobre l'escolarització de l'alumnat d'incorporació tardana. Tracta els aspectes següents: de qui és responsabilitat l'alumnat nouvingut; l'aula d'acollida, aula oberta; el pas a l'aula ordinària; qui s'ha d'adaptar a qui, i del pas de l'aula d'acollida al centre acollidor.

Un any d'aules d'acollida

Com és conegut, aquest curs 2004-05 s'han implantat les aules d'acollida en les etapes educatives de primària i secundària obligatòria per atendre l'alumnat nouvingut. Han estat en total 650 aules d'acollida en quasi el mateix nombre de centres educatius de tot el país.

Des de feia temps la comunitat educativa preconitzava la necessitat d'un recurs, més aviat d'un model contrastat, que permetés atendre adequadament l'alumnat nouvingut i facilités la seva incorporació a les aules ordinàries i a la dinàmica del centre. En l'esforç dels centres educatius per crear una metodologia per atendre l'alumnat nouvingut, moltes escoles i instituts van coincidir, amb més o menys variacions, en la pràctica de l'aula d'acollida. Diverses experiències com les de l'IES Ramon de la Torre de Torredembarra i l'IES Blanxart de Terrassa¹ van circular i van donar lloc a moltes experiències al voltant d'aquests models. Al nostre seminari² també vam coincidir que la proposta que

**Albert
Quintana
i Oliver**

Coordinador del Seminari sobre l'escolarització d'alumnat d'incorporació tardana de les comarques gironines (Fundació J. Bofill)

1. Experiències citades en la col·lecció de la Fundació Bofill «Finestra Oberta», núm. 7, IES Blanxart, 1999, i núm. 18, IES Ramon de la Torre de Torredembarra, 2000.

2. El seminari sobre l'escolarització d'alumnat d'incorporació tardana de les comarques gironines desenvolupa les seves sessions des del curs 2001-02, amb diversos components. Aquest darrer curs n'han format part: Núria Terés, Quim Vilar, Anna López, Pep Gratacós, Marissa Planas, Rosa Amorós, Teresa Prat, Quim Martí, Fabiola Sanz, Maren Gri, Francesc Carbonell i Albert Quintana.

32 L'acollida a l'escola i a l'institut

recollia millor la pràctica docent amb l'alumnat d'incorporació tardana als centres de secundària era la que anomenàvem «aula d'acollida». Entesa com un espai dins del mateix centre educatiu, la definíem amb aquestes quatre característiques: intermèdia o de transició, oberta, intensiva i flexible.³ Per això vam saludar positivament la generalització de les aules d'acollida en una bona part dels centres de Catalunya, tot i que una certa precipitació en la seva implantació ens va fer témer pel desenvolupament del projecte. El cert és que les aules d'acollida han estat ben rebudes pels centres i han significat una pauta que ha canalitzat i desangoixat els instituts de l'arribada d'alumnat nouvingut al nostre sistema.

Al llarg d'aquest curs, una dotzena de professors i professores, principalment de secundària i la majoria vinculats a aules d'acollida de les comarques del Gironès, el Pla de l'Estany i el Baix Empordà, agrupats en el «Seminari sobre l'Escolarització d'Alumnat d'Incorporació Tardana a Secundària» promogut per la Fundació Bofill, hem valorat l'experiència d'aquest primer any d'aules d'acollida. Us presentem en aquest article algunes de les reflexions que han anat sorgint.

1. De qui és responsabilitat l'alumnat nouvingut?

De qui és la responsabilitat de l'alumnat nouvingut? Amb aquesta pregunta, el nostre seminari iniciava la reflexió sobre les aules d'acollida. Ens sembla que la resposta a aquesta pregunta és clau per determinar les funcions, els processos i les dinàmiques que es poden generar a l'entorn de l'alumnat nouvingut en un centre i, per tant, també a l'aula d'acollida. Des del començament de la implantació de les aules d'acollida, entre el professorat es van plantejar qüestions com: uns consideren que l'alumnat nouvingut hauria de romandre sempre a l'aula d'acollida; d'altres que s'estimarien més que fossin a l'aula ordinària; d'altres que només accepten que vagin a l'aula ordinària si porten la feina des de l'aula d'acollida. I qui ha de fer les adaptacions? Si no es respon a la pregunta de qui té la responsabilitat de l'alumnat

3. Quintana i Oliver, A. «Estratègies d'acollida i acompanyament a secundària. Una proposta d'itinerari amb alumnat d'incorporació tardana». Dins: *Aula*, núm. 126, Barcelona: Graó, 2003.

nouvingut, la tendència és considerar que aquest alumnat és responsabilitat del tutor de l'aula d'acollida, que és qui els té en primera instància, quan l'esperit i la normativa deixa expressat molt clarament que és responsabilitat del conjunt del centre educatiu. Segurament cal trobar estratègies que ajudin a fer entendre que l'aula d'acollida no és un grup classe, del qual el tutor de l'aula és el responsable, sinó més aviat és una aula oberta, una aula pont per facilitar la incorporació a l'aula ordinària. Des d'aquesta perspectiva, possiblement seria convenient que l'alumnat nouvingut fos presentat i incorporat primerament al seu grup classe, i des d'aquí, d'acord amb les capacitats que presentés, fer el disseny curricular amb l'aula d'acollida. D'aquesta manera es veuria que es tracta d'una responsabilitat compartida amb tot l'equip docent. De la mateixa manera, amb la tutoria s'hauria de percebre que, de fet, es tracta d'una cotutoria entre el tutor de l'aula d'acollida i el tutor del grup classe. És important que existeixi un referent per a l'alumnat nouvingut, com ho és el tutor de l'aula d'acollida, però al mateix temps cal deixar clar que l'acció tutorial és compartida en les decisions i actuacions.

2. L'aula d'acollida, aula oberta

Perquè l'aula d'acollida sigui un projecte col·lectiu de centre, com hem plantejat en el punt anterior, és indispensable que sigui una aula «oberta». Oberta en el sentit que participi de totes les instàncies del centre i que se senti vinculada al nombre més elevat possible de professors i professores. Que es tingui una bona percepció del treball que s'hi fa i un bon concepte de l'alumnat que hi participa. De manera que es vegi prestigiada pel conjunt de la comunitat educativa, que el màxim de professorat tingui ganes de col·laborar-hi i s'impliqui en la integració educativa d'aquest alumnat. En aquest sentit, en el seminari es van estimar un seguit de propostes per promoure que l'aula d'acollida fos realment oberta. Algunes ja s'estaven duent a la pràctica i d'altres es proposava que s'hi portessin. En primer lloc, oberta al professorat i al claustre: oberta a la col·laboració i suport del professorat a partir d'algunes cues horàries, a canvi d'algunes guàrdies, a vegades voluntàriament en alguns forats horaris..., també oberta a alguns «practicants» o col·laboradors. Oberta a l'alumnat: a cada alumne, al respecte i l'autoestima i al conjunt d'alumnes: participant en grups cooperatius –tant amb alumnes de la pròpia aula d'acollida, com de

34 L'acollida a l'escola i a l'institut

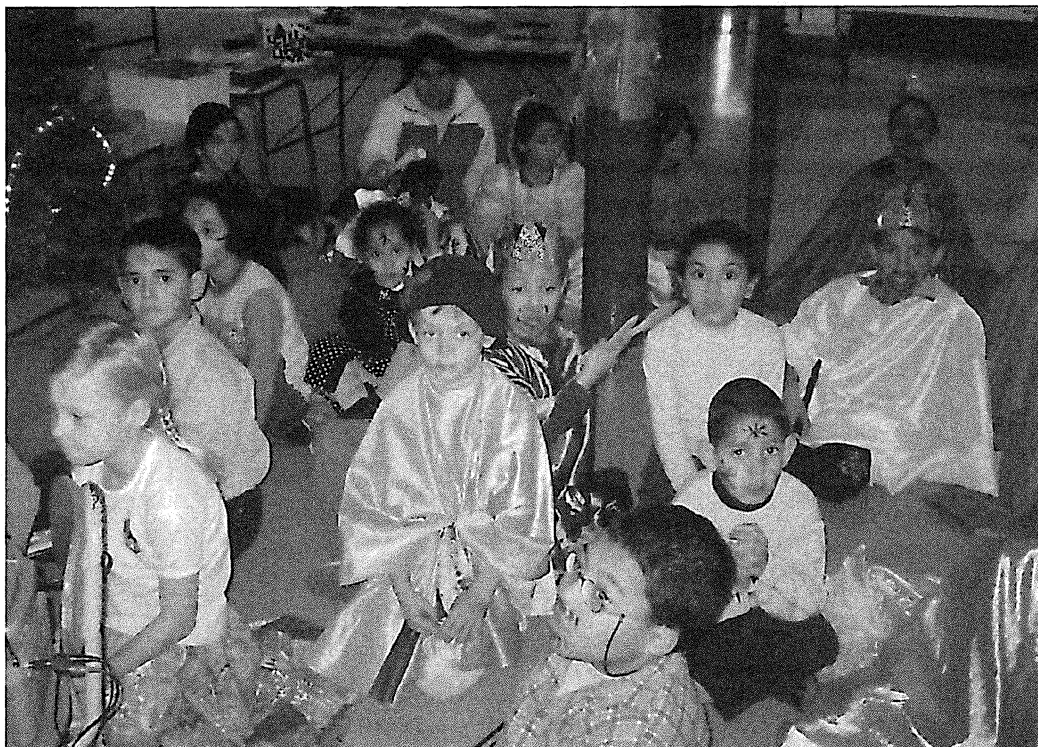
l'aula ordinària—, alumnat de l'aula ordinària visita l'aula d'acollida, els de l'aula d'acollida ofereixen coses als que els visiten; alumnes del seu curs col·laboren en grups de conversa... Oberta també al centre i a l'entorn. Al centre, de manera que l'aula d'acollida pugui oferir quelcom: materials específics, documents a manera d'un possible «centre de recursos intern d'interculturalitat», de la mateixa manera que hi ha laboratoris o aules específiques de matèria... I oberta a l'entorn: als seus familiars, a activitats i recursos del seu àmbit proper... Agermanament entre aules d'acollida (l'ordinador és una bona eina i mitjà), o col·laboracions entre aules d'acollida (els alumnes de l'AA de l'IES «ensenyen» als alumnes de l'AA del CEIP a navegar per una pàgina web). Oberta a i des dels àmbits de participació i coordinació del centre. Convindria trobar els mecanismes perquè el tutor de l'aula d'acollida pogués participar de la Comissió de Diversitat, dels equips docents i d'alguns departaments. I finalment ens hem d'atrevir que l'aula d'acollida estigui oberta a la innovació: la innovació educativa, de les TIC...

3. El repte: el pas a l'aula ordinària

Tot i que les primeres passes a l'aula d'acollida són agraïdes i positives, les dificultats van sorgint en la transició a l'aula ordinària. Al començament, l'alumnat sol avançar molt de pressa, però després entra en fases d'estancament i crisi, com si toqués un sostre que li costés de superar. Aquestes situacions d'estancament coincideixen més o menys amb les primeres valoracions d'estada a l'aula ordinària o en els períodes en què es van incrementant les hores de participació a l'aula ordinària.

De nou apareixen les qüestions de les adaptacions, qui les fa, quins són els aprenentatges bàsics de cada matèria; amb quins criteris incrementem les hores a l'aula ordinària, quin pla de treball acordem entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària per ajudar a avançar l'alumnat en concret. Tot això repercuteix en l'avaluació. Si no s'han fixat uns objectius compartits, com avaluarem l'alumne? Quin procés educatiu li tindrem en compte...?

Opinem que sovint se sol integrar l'alumnat de l'aula d'acollida a l'aula ordinària massa homogèniament, que segurament caldria fer-ho

més per les potencialitats que manifesta el mateix alumne i més gradualment. A vegades es fa simplement per necessitat, per la pressió de l'entrada de nou alumnat a l'aula d'acollida.

En tot aquest procés, és quan més ens adonem, quan es fa més palpable, que l'aula d'acollida és més que la llengua, és dotar els nois i noies de competències per poder-se integrar al més aviat possible a l'aula ordinària. Que una cosa és ensenyar una o dues llengües i una altra és accelerar uns aprenentatges. Això requereix un treball comú que no està prou establert, ni acordat. I el tutor o la tutora de l'aula d'acollida es troba que no ho pot fer tot.

En les dues etapes del nostre seminari hem acabat constatant que la veritable pedra de toc és la integració a l'aula ordinària. Els objectius de la primera acollida, amb un treball correcte, es poden superar bé. Però allà on ens juguem el ser o no ser és en aquest pas a l'aula

36 L'acollida a l'escola i a l'institut

ordinària, el qual pas ja dèiem aleshores, en el nostre grup, que havia de ser gradual i flexible. Per això ens plantejàvem algunes estratègies d'acompanyament per orientar aquesta incorporació. En diverses modalitats, ja fos en forma d'aula oberta –on els alumnes voluntàriament podien anar-hi per orientar-se i aclarir dubtes– o en forma d'aula de transició –situada en la primera franja del matí per anticipar i orientar la tasca que es faria al llarg del dia–, en forma de crèdit variable, o simplement mantenint el contacte amb l'aula d'acollida algunes hores a la setmana, es buscava que l'alumnat tingués un espai referent per no «perdre's» i orientar de nou el seu aprenentatge i actitud.

Però plantejàvem encara que algunes maneres d'enfocar la classe de matèria també facilitaven aquesta incorporació: fomentar la participació dels alumnes a la classe, inclosos els nouvinguts; fer classes i activitats pràctiques; utilitzar més recursos gràfics i visuals; insistir a l'aula en els hàbits de treball; fomentar el treball cooperatiu entre grups d'alumnes; fer exploració de conceptes i aprenentatges previs; reforçar les activitats de lectura comprensiva; incrementar els suports a l'aula ordinària (dos professors, materials...) i potenciar les estratègies ordinàries de tractament de la diversitat (grups flexibles, desdoblaments...). Recomanacions que, d'altra banda, són útils per al conjunt de l'alumnat del grup classe.

4. La contradicció: qui s'ha d'adaptar a qui?

En aquest moment és quan en els debats del seminari va aparèixer un sentiment de contradicció: qui s'hauria d'adaptar a qui, l'aula d'acollida a l'aula ordinària o l'aula ordinària a l'aula d'acollida? Tenim la sensació que acollim l'alumnat nouvingut en la diversitat per passar-los a l'homogeneïtat... I és que sovint les estratègies d'atenció a la diversitat de l'aula d'acollida no troben continuïtat a l'aula ordinària.

I apareixen altres contradiccions com, per exemple: en el camp de la llengua a l'aula d'acollida es demana la competència oral, però el que es fa menys a l'aula ordinària és parlar, de manera que a l'alumnat no l'avaluen pas d'això; les pràctiques de treball cooperatiu i autoaprenentatge són freqüents a l'aula d'acollida, però poc a l'aula ordinària; el tractament a l'aula d'acollida és força personalitzat, a la carta en certa manera, a l'aula ordinària ho és molt poc; es continua

pensant en general que l'avaluació és superar un llistó, mentre que a l'aula d'acollida es valoren, sobretot, processos...

Finalment, ens trobem amb la paradoxa que per millorar l'aula d'acollida, per assolir amb plenitud els objectius de l'acollida al centre, ha de millorar l'aula ordinària. Pensem que l'aula d'acollida ha de servir també per plantejar i qüestionar la manera de treballar del nostre sistema educatiu. De fet, l'aula d'acollida ens ha de fer canviar el funcionament de l'aula ordinària.

5. De l'aula d'acollida al centre acollidor

De tota la reflexió que hem anat fent al llarg d'aquest article, ja se'n desprèn que per assolir els objectius que es proposa l'acollida és indispensable l'acció conjunta de tot el centre. És tot el centre que ha de ser acollidor. En primera instància, l'aula d'acollida pot ser l'encarregada de fer-ho, però ha de ser una responsabilitat compartida per tota la comunitat educativa.

Per això, d'alguna manera, hem acabat les sessions del nostre seminari d'aquest curs treballant quina organització podria facilitar que el centre educatiu sigui acollidor. La participació activa i la coordinació amb els departaments i els equips docents és essencial, així com treballar conjuntament amb la comissió de diversitat del centre. En aquest sentit valorem molt important el paper que hi pot desenvolupar el coordinador pedagògic de l'equip directiu. La figura del coordinador o coordinadora LIC de centre pot ser un suport important per dinamitzar la llengua, la interculturalitat i fins i tot l'acollida en el centre, però difícilment podrà fer o suplir l'enllaç entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària.

Tot plegat, però, no ens ha de fer perdre de vista el que és més important: que els nois i les noies es trobin ben acollits en el centre, que se'l sentin seu, que estableixin unes bones relacions amb els companys i companyes i que percebin que se'ls ofereixen eines i camins per poder avançar. Que l'acollida és fonamentalment una actitud que ha de transformar les actuacions de la comunitat educativa i que, més que un espai concret, és un procés d'acompanyament.

El pla d'acollida ha d'incloure tot el seguit d'actuacions que han de portar a terme les distintes instàncies que intervenen en el procés educatiu de qualsevol alumne des que arriba a un municipi/centre escolar determinat fins que acaba la seva escolaritat obligatòria. Ha de preveure les possibles disfuncions i conflictes i alhora tenir un marge de flexibilitat que permeti atendre situacions diverses tant produïdes per les individualitats del professorat com per les de l'alumnat.

L'acolliment de la diversitat d'alumnes en un centre de secundària

*Anna Boronat
Honrubia
Montserrat
Moreno Porro*

Durant aquest curs escolar, en alguns centres s'han posat en marxa les anomenades aules d'acollida i, per primer cop, el centre ha estat dotat d'una sèrie de mitjans com també d'un nombre d'hores per atendre aquesta aula. Aquesta ha estat una manera de reconèixer una de les necessitats que hi ha dins del centres escolars, però, que no és nova de cap de les maneres.

Si fem memòria, recordarem que no fa gaires anys hi havia un cert degoteig d'alumnes d'altres autonomies, perquè, com ara, els pares es traslladaven per motius de feina. També cal recordar que posteriorment es va fer una inserció massiva d'alumnes de cultura gitana (pel que fa sobretot al Vallès). Per ajudar les famílies i el professorat a aconseguir una inserció adient d'aquest alumnat dins de l'àmbit escolar, es va potenciar des del SEDEC el Servei de Compensatòria.¹ Aquest servei, però, de seguida va ser desbordat per la realitat de les escoles i, en comptes d'ampliar el pressupost per cobrir les necessitats dels centres educatius, va anar-se desvirtuant gradualment.

1. Realitat viscuda amb molta més força a l'educació primària.

Darrerament, dintre de la diversitat d'alumnat que ja hi havia als centres hem d'incloure tots els alumnes procedents d'altres cultures. D'aquesta manera hem passat a ser una societat pluricultural. Aquesta realitat està forçant el sistema educatiu a enfrontar-se amb les seves mancances i a cercar solucions adients que intentin donar resposta a les diferents necessitats educatives d'uns alumnes cada cop més diversos.

El fet que les cultures siguin molt allunyades de la cultura catalana o espanyola ens obliga a deixar de banda l'hàbit de la improvisació o del voluntarisme. No es pot deixar la integració en mans d'una sola persona o d'un grup reduït de professorat dins del centre. És absolutament necessari sistematitzar l'acollida i planificar detalladament totes les actuacions que s'han de portar a terme tant amb el nou alumnat com amb l'alumnat autòcton.

Dins del pla d'acollida del nostre centre l'alumne nouvingut és com qualsevol altre alumne que arriba per primer cop: per tant utilitzem el terme en un sentit ampli i són nouvinguts tots els alumnes que provenen de la primària de la zona, i també ho són els que provenen d'altres instàncies educatives de Catalunya i de fora del nostre país.

El fet que tots siguin nouvinguts no vol dir que fem seguir el mateix procediment d'incorporació al centre a tots els alumnes. Hi ha protocols diferenciats amb accions detallades i molt estructurades d'acord amb la tipologia i les característiques individuals o de grup. Aquests protocols estableixen les relacions i actuacions a seguir pels diferents subsistemes que conformen la comunitat educativa: professors, alumnes, famílies i administracions.

Tenim tres línies diferenciades d'actuacions dins del centre, les quals corresponen a tres tipologies diferenciades d'alumnat:

- Protocol per acollir els alumnes provinents de primària: les accions comencen ja al mes de maig i es fan reunions conjuntes amb primària per establir calendaris de visites als centres de primària, visites d'aquests futurs alumnes al nostre centre... Es fan unes jornades de portes obertes on els alumnes de primària tenen l'oportunitat de fer servir els laboratoris i on un grup gran de professorat prepara activitats específiques, mostra les aules de tecnologia tant a pares com a alumnes.

Un cop s'han complert tots els tràmits del procés de matriculació, es prepara una reunió amb els pares dels alumnes que vindran al nostre centre ja al mes de juny i se'ls dona una informació més detallada sobre el funcionament del centre: normes, llibres, presentació de l'equip docent dels seus fills, presentació dels membres de l'AMPA... També ens dona molt bon resultat l'assistència en aquesta reunió d'uns alumnes de primer o de segon d'ESO que expliquen als seus futurs companys com van viure ells el pas de primària a secundària i quines dificultats hi van trobar. És també durant el més de juny quan es porta a terme el traspàs d'informació entre els centres de primària, els serveis socials municipals, l'EAP i els centres de secundària. Quan arriba setembre, els alumnes de primer comencen un dia abans que la resta de companys i companyes. Vénen tres hores a l'escola i estan amb els professors de l'equip docent de primer fent activitats de grup que tenen com a finalitat conèixer-se entre ells i també activitats amb el seu tutor o tutora de grup (horari, explicació de normes, de particularitats de les aules, de desdoblaments...). Cada professor i professora de l'equip docent s'encarrega d'un grup reduït d'alumnes i fa el seguiment acurat del seu procés d'adaptació al llarg de tot el curs i n'informa les famílies (tutor de seguiment). Durant la primera quinzena de classe, els alumnes fan proves de les distintes matèries i pel que fa a instrumentals, anglès, naturals i tecnologia es fan desdoblaments d'acord amb les característiques individuals dels alumnes (tant de rendiment com de comportament). Cal especificar que aquests desdoblaments no són en absolut inamovibles, que es revisen a cada avaluació i que l'equip docent pot decidir canviar un alumne de grup sempre que hi hagi causes objectives per fer el canvi i que l'equip ho cregui convenient.

- Pel que fa als alumnes que ens arriben d'altres centres, aquests nois i noies reben la mateixa atenció que els alumnes del seu curs: si ens arriben en període normal de matriculacions, no segueixen cap tràmit especial llevat d'unes explicacions sobre el funcionament del centre per part del/de la cap d'estudis o del director o de la directora del centre. Lògicament, telefonem a l'escola d'origen per saber-ne les característiques comportamentals i/o acadèmiques, si no tenim cap altra informació. El tutor de grup parla amb la classe i el presenta als seus companys. L'equip docent rep la informació preliminar de l'alumne des de la coordinació pedagògica o des de la tutora de l'aula d'acollida sobre les actituds i aptituds de l'alumne nou i també rep un

horari específic de l'alumne, en cas que hagi d'anar algunes hores a l'aula d'acollida o a reforç. El tutor del nouvingut i el del grup es posen d'acord sobre l'alumne que l'introduirà en la dinàmica del centre i sobre les variables que li convenen d'acord amb les seves capacitats i interessos.

Podem veure, doncs, que l'alumnat estranger nouvingut és tractat exactament igual que la resta dels seus companys a efectes organitzatius. El que diferencia els distints alumnes del centre depèn dels seus currículums i de les hores que passa a l'aula d'acollida o fent reforç en diferents agrupacions, el material i la metodologia adaptada que utilitza.

Pel que fa a aquest material, podem dir que si bé en una fase inicial és molt específic de l'aprenentatge de la llengua catalana,² es treballen en totes les matèries centres d'interès pactats amb tots els departaments, els quals, al mateix temps que reforcen aquest vocabulari

2. Entès quant a immersió lingüística. Vehicle per a tota la resta d'aprenentatges i de relació entre iguals i mestre/alumne.

42 L'acollida a l'escola i a l'institut

bàsic de cada àrea, també treballen els conceptes bàsics de primària i dels primers cursos de secundària, de manera que gradualment anem derivant cap a un material adaptat per a alumnes amb dificultats tant autòctons com forans.

El fet d'estructurar el material d'aquesta manera és, segons el nostre parer, bàsic, perquè fa que els diversos departaments es coordinin amb el departament d'orientació i que la gran feina de preparar material amb la revisió de metodologies i revisió de mínims que comporta sigui una tasca compartida pel màxim de professorat, i també comporta una revisió de l'avaluació i una reestructuració d'aquesta d'acord amb els objectius que l'alumne va assolint i no segons uns estàndards de curs. Això és positiu per a l'alumne, perquè quan assisteix a les classes de la matèria que li correspon en l'horari porta el seu propi material adaptat i que és coherent amb la matèria que la resta de grup classe està treballant. A mesura que l'alumne avança en els seus aprenentatges, els seus materials van convergint amb els materials del grup classe. En el nivell més avançat, l'alumne farà els mateixos procediments que la resta d'alumnes de la classe. El tutor de l'aula d'acollida es convertirà aleshores en un dinamitzador de les tècniques d'estudi que l'alumne necessita.³

El pla d'acollida ha d'incloure tot el seguit d'actuacions que han portar a terme les distintes instàncies que intervenen en el procés educatiu de qualsevol alumne des que arriba a un municipi/centre escolar determinat fins que acaba la seva escolaritat obligatòria. Ha de preveure les possibles disfuncions i conflictes i alhora tenir un marge de flexibilitat que permeti atendre situacions diverses produïdes tant per les individualitats del professorat com per les de l'alumnat.

Tots els estaments del centre han d'estar prou coordinats per tal d'absorbir i integrar dins del sistema educatiu normalitzat la diversitat d'alumnes que tenim. El tipus d'atenció s'ha d'adequar a cada cas, però mai no ha de ser excepcional, aïllat, ja que aleshores l'alumne no sent que forma part del grup de referència. El mateix alumne s'aïlla i el grup classe el percep com a estrany i diferent. Això dins de

3. La qual cosa requereix una coordinació molt precisa amb els professors de les diferents matèries.

l'adolescència equival a etiquetar i no a educar en respecte a les diferències, siguin quines siguin aquestes diferències. Tota persona és capaç d'acceptar la realitat quan se li presenta plena de sentit. Mentre que emmascarar o disfressar-la és rebutjable pel fet de ser una forma d'engany.

Reconèixer, acceptar i treballar amb la diversitat de necessitats que hi ha a l'aula permet que tot l'alumnat se senti acompanyat en el seu procés educatiu/formatiu. Tenir uns criteris metodològics i curriculars rígids només agreuja la situació actual que es dona a les aules de secundària: alumnat poc motivat i en general mancat d'hàbits d'esforç.

En aquestes pàgines es resumeixen set anys d'experiències. Lògicament, hem tingut encerts però també hem comès errors, dels quals hem après que és allò que mai no tornarem a repetir. Així ara estem en condicions de mostrar que és el que *no funciona* encara que es faci amb bona voluntat.

1. Donar materials curriculars no consensuats amb el departament corresponent.
2. Agafar un alumne massa hores i que hi hagi matèries on aquest no aparegui mai amb el grup classe.
3. Oblidar que l'alumne nouvingut és un adolescent.
4. Subestimar la resistència als canvis que hi ha en tota persona (alumnat i professorat).
5. Intentar portar l'acollida unipersonalment i voler abastar-ho tot.
6. Passar altres interessos organitzatius per sobre i acabar col·locant en l'aula d'acollida una persona poc adient.
7. Considerar la llengua com l'única dificultat per superar i oblidar competències socials...
8. Donar només materials de llengua catalana.
9. Ser permissiu amb la transgressió de les normes del centre (sobrepotegir-los).
10. Deixar que comencin a assistir a l'institut sense el material que se'ls ha indicat.
11. Treballar sempre amb els ordinadors de l'aula d'acollida i no recordar que dins de l'aula normal es treballa amb llibres.
12. No reclamar-los els materials que han fet al grup classe o de deures a casa.

44 L'acollida a l'escola i a l'institut

Finalment, com a aspecte que resumeix la nostra manera de fer, cal tenir present que l'èxit de l'aula d'acollida/reforç dependrà en gran part de la capacitat que hagi tingut cada IES per generar un servei més perfectament assimilable amb el funcionament general de la resta del centre, del perfil de professor/a responsable de l'aula i de la implicació dels diversos departaments per a la generació de materials i treballar en la mateixa línia.

Per a més informació sobre l'acollida a l'IES Can Mas de Ripollet, visiteu el nostre web.

La implicació durant els darrers anys en l'acollida de l'alumnat nouvingut i la reflexió sobre com s'ha d'afavorir la bona integració d'aquest alumnat a les aules i al centre que el rep ha portat dues professores de l'IES Jaume I de Salou a recollir les veus de diversos alumnes amb la intenció de fer conèixer les seves inquietuds relacionades amb els nous reptes de l'educació.

Iguals i diferents

Audiovisual en format DVD per afavorir la participació dels joves en els processos de millora dels centres educatius

L'audiovisual *Iguals i diferents*¹ s'ha dut a terme durant el curs 2004-05 a partir de la reflexió compartida per les autores del treball, professores de secundària implicades en l'acolliment de l'alumnat nouvingut a l'IES Jaume I de Salou.

***Carme
Andrade
Antònia
Farré***

El primer supòsit del qual vam partir fou que els alumnes i les alumnes tenen idees al voltant de tot allò que els afecta i que en un entorn favorable de participació i debat, en què el docent es compromet i s'implica, poden esdevenir propostes d'aplicació per millorar processos d'aprenentatge social o acadèmic del mateix alumnat.

La inclusió de metodologies centrades en la cooperació i en la recerca de solucions d'una manera compartida són un bon camí per formar l'alumnat en els valors de la democràcia. En altres actuacions

1. Aquest treball ha estat possible gràcies a les llicències retribuïdes concedides pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (DOGC núm. 4182 de 26.7.2004)

46 L'acollida a l'escola i a l'institut

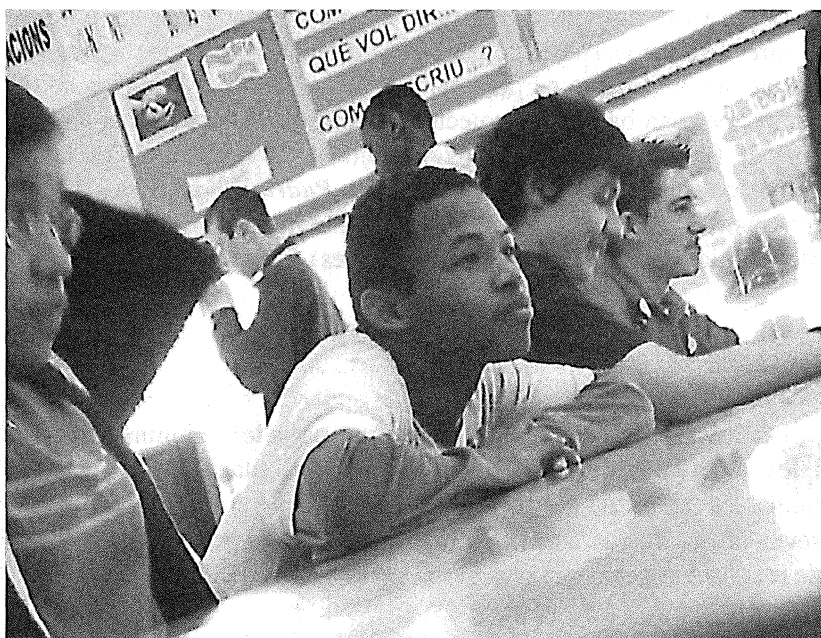
dins l'àmbit tutorial, algunes experiències com les que presentem poden ser paradigmàtiques de sinèrgies positives en el terreny de la implicació juvenil en la vida dels centres. Els debats que requereixen reflexió individual i compartida, filmacions, entrevistes, tallers, projectes cooperatius... són exemples generadors de vida participativa en el si del centre. El professorat s'hauria de convèncer que els projectes participatius són la via més escaient no només per prevenir conflictes, sinó per educar en els valors democràtics d'una ciutadania responsable i alhora crítica amb la realitat que ens envolta.

La finalitat d'aquest projecte és promoure la participació en el centre, després d'haver impulsat la reflexió sobre la convivència entre cultures, la participació i les identitats.

El treball que presentem consta; *a)* d'un videoclip per contextualitzar l'entorn, *b)* de presentacions de l'alumnat nouvingut, *c)* d'un recull d'intervencions sobre temes diversos (vegeu el quadre 1), *Ells i elles parlen a la càmera*, i *d)* dos debats, *Com millorar l'acollida i la convivència* i *Acollida i identitats*.

El resultat final ha estat l'elaboració d'un material audiovisual en format DVD, estructurat en menús i submenús, de 50' de durada que es pot utilitzar com a material de base per a sessions de formació molt diversa (professorat, educadors socials, personal no docent, escoles de pares, alumnat, etc.), amb l'objectiu de:

- Acostar-nos a l'experiència personal d'un grup de nois i noies adolescents arribats d'altres països en el context de la nova escolarització.
- Assenyalar els factors que faciliten una bona convivència escolar.
- Donar la paraula a l'alumnat tot educant-lo en la reflexió sobre els problemes i fomentar la lliure expressió d'opinions sobre temes que l'interessen en primera persona (convivència, acollida, participació, institut...).
- Establir ponts de comunicació educativa entre professors i alumnat adolescent al voltant de temes que interessin a tots.
- Obrir perspectives de participació directa dels joves en el si de la institució escolar.

- Afavorir les experiències que fomentin la convivència i permetin l'enriquiment mutu a partir del coneixement de l'altre (projectes alumnat guia, padrins i padrines, etc.).
- Potenciar la participació dels joves en l'entorn educatiu que ofereix el mateix municipi.

Protagonistes de l'experiència

Calia fer una tria de l'alumnat amb qui es volia treballar, tenint en compte els objectius dels temes que volíem desenvolupar. Per aquest motiu, vam decidir que en bona part els nois i les noies arribats a Salou durant aquest curs podien aportar, amb el seu testimoni, un material molt valuós sobre la seva experiència migratòria.

La major part dels nousvinguts d'aquest any podien presentar-se i parlar de la seva família, dels ajuts rebuts, dels seus primers dies a l'institut... Es tractava d'aportacions breus, però vàlides per aconseguir els objectius del treball.

48 L'acollida a l'escola i a l'institut

La resta d'alumnat participant estava formada per nous i noves d'altres anys i nois i noies que havien participat en projectes organitzats des de la coordinació de llengua, interculturalitat i cohesió social del centre; per una banda, el projecte *Alumnes guia* (voluntaris, amb un curs de formació, que s'ofereixen a ajudar els nous i noves en horari extraescolar) i, per l'altra, el projecte *Padrins i padrines d'aula* (companys i companyes de l'aula del nouvingut que l'ajuden en els afers de la vida acadèmica i social diàries).

Guió de les intervencions

Les intervencions no eren les mateixes per a tot l'alumnat. Els nois i les noies nous i noves d'aquest any, per limitacions lingüístiques raonables, no podien participar en els debats. Per tant el guió de les seves intervencions tenia un caire més personalitzat, amb la intenció de recollir l'experiència migratòria personal.

Vam considerar que calia que ens parlessin d'ells mateixos, de les seves famílies... (les variables contextuais), dels ajuts rebuts, del contacte amb l'institut, el municipi... (els components externs) i de la integració, de la seva autoidentificació... (els components interns). Després d'una breu reflexió per part de l'alumnat, la càmera recollia les intervencions sobre els temes plantejats (vegeu quadre 1).

Quadre 1

Variables contextuais	Components externs	Components interns:	Expectatives de futur
<ul style="list-style-type: none"> • Dades personals. • La família. • Procés migratori. • Motius de la migració. 	<ul style="list-style-type: none"> • Amistats. • Ajuts personals. • El nou institut. • Contacte amb la cultura d'origen. • El nou país. • El nou municipi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identitats. • Integració. • Autoidentificació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Retorn?

Els nois i les noies voluntaris dels projectes *Padrins i padrines i Alumnat guia*, duts a terme a l'IES Jaume I, juntament amb alumnes que havien estat nouvinguts feia dos i tres anys, van participar en els dos debats que es van plantejar. Al primer debat, als alumnes guia i als padrins d'aula, els demanàvem la valoració de les experiències i propostes per millorar-les. Els altres temes a debatre han estat sobre la convivència a l'institut (com millorar la convivència dins les aules, tenint en compte la participació de tot l'alumnat i el professorat) i la convivència al carrer, i com millorar la integració de la diferència. També s'ha parlat de les identitats plurals, les diverses cultures, les llengües, etc. amb la participació de tots els components del debat (vegeu quadre 2).

Quant al segon debat, s'ha parlat de com se senten els alumnes nous al centre, què podem fer tots plegats per millorar la convivència en general, com hauria de ser la integració social (des del lloc on vivim, Salou), quin paper per afavorir la cohesió social han de tenir les entitats juvenils i culturals de Salou, i propostes; què han rebut de la cultura catalana i què poden aportar de la seva cultura d'origen. També s'ha parlat de les identitats i les llengües (vegeu quadre 2).

Quadre 2

Debat 1: Com millorar l'acollida i la convivència	Debat 2: Acollida i identitats
<ul style="list-style-type: none"> • Interès pel projecte. Procés seguit. • Dificultats, beneficis. Valoració. • Propostes per millorar l'experiència. • Al voltant de conceptes com integració, adaptació, immigració, exclusió, racisme. • Bones pràctiques per millorar la convivència. • Llengües, interculturalitat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bones pràctiques per millorar la convivència. • Identitats, llengües, interculturalitat.

Les filmacions

No cal dir que la proposta de col·laborar en aquest projecte tenia un perill important: la càmera. Parlar davant les professores i davant de la resta de companys per dir la seva no era problema, però que s'enregistressin les seves intervencions feia prendre un altre caire a la seva participació. Vam dissipar les seves pors en explicar-los la finalitat de l'audiovisual i qui en serien els destinataris. Tot i les nostres explicacions, no és fàcil destacar dos comportaments força diferenciats en els enregistraments *davant la càmera*: per una banda, les presentacions de l'alumnat nouvingut i les filmacions en relació amb temes diversos i, per l'altra, els debats.

Pel que fa a l'alumnat nouvingut, la intenció era recollir les seves veus mitjançant primers plans, per donar a les seqüències un to molt personalitzat. En aquesta part del treball ens hem trobat amb dificultats derivades del fet que alguns alumnes presenten una raonable baixa competència lingüística, perquè alguns havien arribat feia pocs mesos. En aquests casos, hem treballat la fonètica i el lèxic, prèviament a la filmació, perquè fossin més entenedors. Durant els primers moments, alguns alumnes s'han sentit intimidats davant la càmera, cosa que ens ha obligat a fer repeticions i fins i tot deixar-ho per a l'endemà. En general, però, han respost amb desimboltura i naturalitat.

De fet, els problemes de so en l'àmbit del grup classe ens van portar a fer les gravacions de les presentacions de forma individual, en alguns casos, la qual cosa els va permetre sentir-se més a gust i van actuar com a actors professionals en sessions d'improvisació.

En els debats, el fet de compartir les opinions amb altres companys i companyes, la necessitat d'escoltar per a després intervenir, i la tranquil·litat que suposa poder repetir en el cas que hi hagi algun entrebanc, ha permès reproduir un ambient força distès, i alhora un clima d'atenció i rigor, atesa la situació comunicativa i el context en què es trobaven.

Les filmacions (vegeu quadre 3) s'han dut a terme en horari lectiu, però sense estar sotmesos a la pressió horària. Després de plantejar-los el guió dels temes, s'iniciava el debat i l'alumnat mateix gestionava els diversos torns de participació de manera ordenada i espontània.

Quadre 3

FASES EN LA REALITZACIÓ DEL PROJECTE	
1a fase	<ul style="list-style-type: none"> • Preparació i elaboració del contingut de la filmació. • Permisos de la direcció del centre i dels familiars de l'alumnat. • Trobades amb els alumnes nous per tal de compartir amb ells i elles els objectius del treball i animar-los a la participació. • Trobades amb la resta d'alumnat que hi intervindrà: padrins i padrines d'aula, alumnat guia del curs anterior i alumnes de 2n i 3r any al centre. • Trobades amb el professorat col·laborador (aula d'acollida i coordinadora de llengua i interculturalitat i cohesió social, coordinador pedagògic i professorat implicat).
2a fase	<ul style="list-style-type: none"> • Proves prèvies amb la càmera amb l'alumnat. • Anàlisi de les proves realitzades: ajustaments de llum, fons, colors, mobiliari, plànols...; expressió lingüística, veu... • Estudi i proposta del contingut del guió i de l'estructura del DVD. • Reelaboració de l'esquema guió d'acord amb les tres tipologies d'alumnat: nous, padrins i padrines, alumnat de 2n i 3r any d'estada. • Elaboració d'un guió per a la filmació d'un debat amb els alumnes voluntaris del projecte padrins i l'alumnat de 2n i 3r any.
3a fase	<ul style="list-style-type: none"> • Filmació de les entrevistes d'interior. • Anàlisi posterior de les filmacions. Introducció de canvis. • Noves filmacions amb la introducció de canvis formals i de guió. • Nova anàlisi. • Presa de decisions a l'entorn de l'estructura del material. • Noves filmacions d'interiors i d'exterior.
4a fase	<ul style="list-style-type: none"> • Revisió i selecció de material. • Estructuració del material segons els menús planificats. • Recerca de fons musical adequat. • Treball d'implementació d'altres imatges externes de laboratori i altres materials. • Treball tècnic d'edició.

Les professores no interveníem en cap cas, només en el moment que consideràvem que el tema estava *esgotat* i era el moment d'introduir-ne un altre. La càmera va deixar de ser un element del qual estar pendent i tot el grup d'alumnes es van sentir força còmodes i es van mostrar molt desimbolts durant l'activitat.

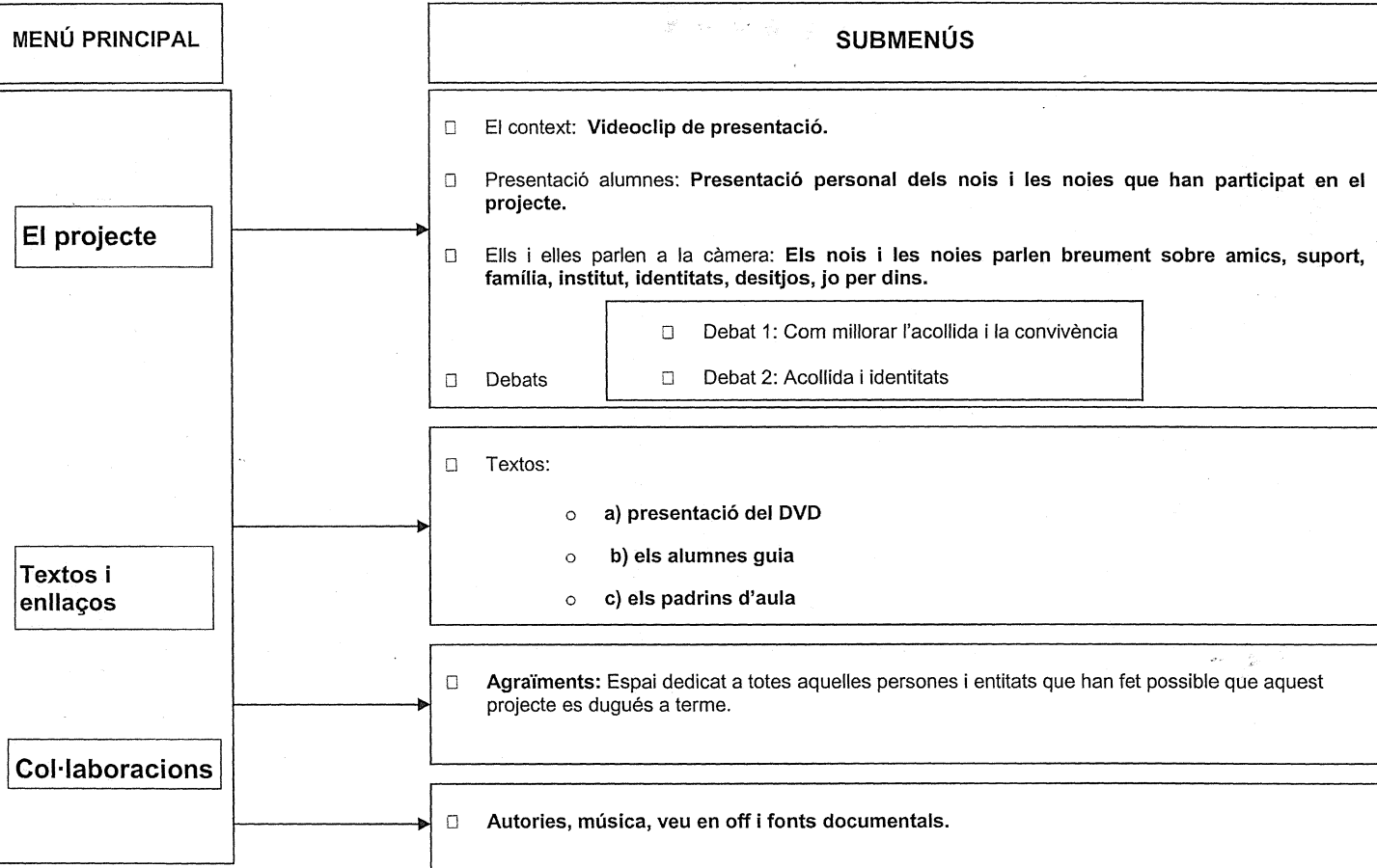
Per concloure

Una de les idees de partida abans de començar l'experiència era que és possible interessar i motivar l'alumnat en un treball de participació si el professorat s'hi implica de manera responsable. A aquest condicionant hi hem d'afegir –vista l'experiència concreta que presentem–, a) que les propostes han d'estar ben definides, encara que la possibilitat de modificar i intervenir estigui oberta, b) que han d'estar explicades amb rigorositat i seriositat, c) que les condicions ambientals han de ser favorables –en el nostre cas el professorat més pròxim a l'alumnat i la direcció del centre hi han col·laborat de manera molt positiva–; i un aspecte molt important, a fi que activitats com la que presentem donin els seus fruits en idees, és d) afavorir les condicions perquè l'alumnat participant es posi en situació de reflexió i de bona disposició cap a l'escolta dels arguments dels altres.

Podem concloure que hem aconseguit un clima d'opinió, de reflexió, de respecte i d'intercanvi en les intervencions dels nois i les noies en els dos debats: la participació oral ha estat força elevada, les idees han estat explicades d'una manera entenedora i en alguns punts hi ha hagut pluralitat de posicions, com en el cas dels avantatges del coneixement de llengües o en les dificultats d'organitzar una classe amb alumnes nouvinguts, o si és convenient o no que els alumnes estiguin més hores a l'aula d'acollida, etc.

Alguna de les dificultats amb què ens hem hagut d'enfrontar ha estat la baixa competència, raonada, d'alguns –pocs– alumnes a l'hora d'explicitar les seves idees i/o sentiments. Altres dificultats que han condicionat el nostre treball han estat la durada dels enregistraments a l'aula, és a dir, el límit de temps del DVD, sobretot en els debats, ens ha obligat a escurçar més que no haguéssim volgut les intervencions, a més d'aspectes de tipus tècnic (so, llum...) derivats del fet mateix que les filmacions han estat fetes no en un estudi, sinó en la mateixa aula d'acollida.

PROJECTE IGUALS I DIFERENTS: estructura de l'audiovisual en format DVD, presentació dels menús

54 L'acollida a l'escola i a l'institut

En relació amb les filmacions de presentacions de l'alumnat nouvingut i les filmacions sobre temes diversos, hem pogut comprovar que aquestes activitats són potents instruments educatius, ja que:

1. Davant la càmera l'alumne/a ha de fer un treball previ de concentració i reflexió sobre les idees i els pensaments.
2. L'obliga a tenir cura de les seves habilitats lingüístiques i expressives.
3. El fa sentir protagonista d'una experiència personal.
4. Crea un clima d'atenció i rigorositat.

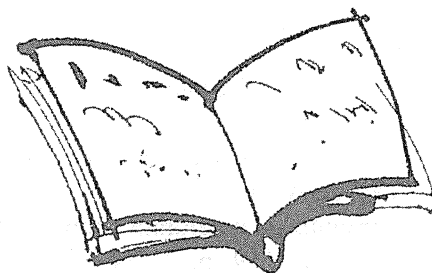
El desenvolupament del projecte també ens ha portat a reflexionar sobre la necessitat d'aplicar aquest tipus de sessions en franges horàries més àmplies per permetre la intervenció sense presses i la reflexió posterior sobre el contingut de les aportacions a debat.

Les expectatives en relació amb l'experiència s'han acomplert amb escreix: malgrat els exemples mediàtics de disfunció democràtica i també la manca d'hàbits en la participació formal, els alumnes i les alumnes han demostrat que saben explicitar les seves idees, els seus pensaments, els seus sentiments... si se'ls dóna la confiança suficient per fer-ho i si perceben que el professorat s'hi implica activament.

Bibliografia

- ACHOTEGUI, J. «Los niños ante las vivencias de la migración». *ACIM*, Barcelona, núm. 23, 1997, p.3-6.
- ALDÁMIZ-ECHEVARRIA, M.; ALSINET, J. i altres. *Com ens ho fem? Propostes per educar en la diversitat*. Barcelona: Graó, s.a. (Biblioteca de Guix).
- BARTOLOMÉ, M. i altres. *Avaluación de un programa de educación intercultural. Desarrollo de la identidad étnica en secundaria a través de la acción tutorial*. Madrid: CIDE.
- BARTOLOMÉ, M. *Identidad y ciudadanía*. Madrid: Narcea, 2002.
- CARBONELL, F. *Educació i immigració. Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània, Fundació Jaume Bofill, 2000.
- JORDÁN, J. A. (coord.); CASTELLA, E.; PINTO, C. *Multiculturalisme i educació*. Barcelona: Proa, Biblioteca de la UOC, 1998.
- MASSOT LAFON, M. I. *Jóvenes entre culturas. La construcción de*

- la identidad en contextos multiculturales*. Madrid: Desclée De Brouwer, 2003 (Col. Aprender a ser).
- MONTÓN, M. J. *La integración del alumnado inmigrante en el centro escolar*. Barcelona: Graó.
- PERRENOUD, P. *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona: Graó, 2004 (Biblioteca de Aula).
- PLANAS, N. «Identidad y aprendizaje en alumnos inmigrantes». *Aula de innovación educativa*, núm. 119, p. 71-74.
- RAMÍREZ DE MINGO, I. «La atención psicosocial desde los servicios sociales y el trabajo social». *Estudios de Juventud*, núm. 68, 2004.
- SALES, A. *Educació intercultural: la diversitat cultural a l'escola*. València: Col. Universitat Jaume I, 2003.
- SALZBERG-WITTENBERG, I.; HENRY, G.; OSBORNE, S. *L'experiència emocional d'ensenyar i aprendre*. Barcelona: Ed. 62/Rosa Sensat (Col. Estudis).
- SAN FABIÁN MAROTO, E. *La experiencia participativa de los estudiantes en el ámbito escolar*. Madrid: MEC/CIDE, 1997.
- YUS, R. *Temas transversales: hacia una nueva escuela*. Barcelona: Graó.
- CHICAM. *The European Commission. Children in Communication about Migration*.

Bibliografia complementària*

*Biblioteca
Rosa Sensat*

Articles publicats a *Perspectiva Escolar*

«Acolliment i diversitat lingüística». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 266 (juny 2002), p. 2-63

Llibres i articles

AGUT, Neus; PRIETO, Gemma. «Una experiència d'acollida amb infants xinesos». A: *Infància*, núm. 112 (gener/febrer 2000), p. 17-19

ALEGRE CANOSA, Miquel Àngel. *Educació i immigració, l'acollida als centres educatius*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill: Mediterrània, 2005 (Polítiques; 44)

«L'aula d'acollida: experiència amb alumnat estranger nouvingut». A: *Guix*, núm. 272 (febrer 2001), p. 75-78

«L'aula d'acollida: una eina per al present i una millora per al futur». A: *Guix*, núm. 308 (octubre 2004), p. 11-15

CABOT CLAR, Francesca C.; SANTANDREU SERVERA, Antònia. «Els tallers a les aules d'acollida lingüística i cultural per a alumnes d'incorporació tardana». *ALlengua i ús*, núm. 32 (2005), p. 37-41

CABRÉ, P. *La incorporació tardana de l'alumnat estranger en els estudis d'educació secundària obligatòria. Memòria de llicència d'estudis*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.

<http://www.xtec.es/sgfp/licencias/200203/resums/pcabre.html> [Consulta 22 de juliol de 2005]

1. Selecció de documents que podeu trobar a la biblioteca de Rosa Sensat.

- CARBONELL, Francesc. *Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània, 2000 (Polítiques; 27)
- CLEMENTE CAVERO, Aurora. «L'aula d'acollida, un espai d'integració i aprenentatge per als nouvinguts». A: *Barcelona educació*, núm. 35 (novembre 2003),
- ESCOBAR, Ana; LUENGO, Coro; PÉREZ, M. José. *Aula d'acollida per a alumnes nouvinguts de l'IES Ramon de la Torre*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2000 (Finestra oberta; 18)
- GRUPO DE TRABAJO PLACOGIM. *Modelo de plan de acogida para alumnado inmigrante*. http://www.cnice.mecd.es/interculturarnet/archivos/grupodetrabajo2_plandeacogida
- HOMS, Cristina. «Creació d'una aula d'acollida». A: *Guix*, núm. 308 (octubre 2004), p. 11-15
- «La integración del alumnado inmigrante». A: *Aula de innovación educativa*, núm. 126 (novembre 2003), p. 31-69
- «Migracions i ciutadania» [Diversos articles]. A: *Guix d'infantil*, núm. 21 (setembre/octubre 2004), p. 5-32
- MONTÓN, Maria José. *La integración de l'alumnat immigrant al centre escolar*. Barcelona: Graó, 2003
- Pla d'acollida del centre docent*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2001
- També es pot consultar a:* <http://www.gencat.es/ense/depart/acollida.htm> [Consulta 22 de juliol de 2005]
- ROQUER, Josep. «L'aula d'acollida: model d'atenció a l'alumnat nouvingut». A: *Guix*, 308 (octubre 2004), p. 23-31

Webs

Alumnat nouvingut

<http://www.xtec.es/lic/nouvingut/>

Aquesta pàgina vol oferir un conjunt de recursos i materials per facilitar la incorporació de l'alumnat nouvingut al centre educatiu i presentar propostes per ser utilitzades a l'aula d'acollida.

Recursos bibliogràfics i electrònics per alumnes nouvinguts

<http://www.xtec.es/crp-rubi/text/nouvinguts1/aula.htm>

Acollida

<http://www.edu365.com/eso/acollida/index.htm>

En aquesta pàgina d'acollida d'alumnes nouvinguts s'han recollit materials que formen part de pàgines de diverses àrees. En general, no han estat elaborats específicament per a l'ensenyament/aprenentatge de la llengua catalana d'alumnes incorporats recentment al nostre sistema educatiu, però s'ha considerat que poden ser útils per a aquesta finalitat.

DICCIONARIS, ALBERTÍ

DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA IL-LUSTRAT (Gran)

PREU
PROMOCIÓ
12,47 €

880 pàgines
43.028 entrades
947 dibuixos
75.967 accepcions

23.775 entrades
18.355 accepcions
657 locucions

DICCIONARI CASTELLÀ-CATALÀ CATALÀ-CASTELLÀ (Gros)

101.500 entrades 40.543 accepcions 4.952 locucions
22a edició 38,00 €

CASTELLÀ-CATALÀ/CATALÀ-CASTELLÀ (Mitjà) 17a edició. 16,50 €

CASTELLÀ-CATALÀ/CATALÀ-CASTELLÀ (Petit) 15a edició. 11,50 €

ae ALBERTÍ, EDITOR

Bruc, 154 · 08037 Barcelona · Tel.: 93 207 18 87

El projecte «Sorolla, un recorregut amb els cinc sentits» és un treball d'expressió plàstica a les aules d'educació infantil, a partir de l'estudi de la vida i l'obra d'un pintor, Joaquim Sorolla. Amb ell preteníem sensibilitzar els alumnes mitjançant l'art i els sentits (emocions, percepcions dels nens davant una obra d'art...) i els resultats han estat molt satisfactoris.

Sorolla a l'educació infantil: un recorregut amb els cinc sentits

*Dolores de la Asunción Rovira
Maria Giner Martínez
Carmen Vargas Recio*

El projecte s'ha dut a terme a dos centres, l'un és el CRA (Col·legi Rural Agrupat) Ribera Alta i més concretament, l'aulari de Sant Joan d'Ènova situat a la comarca de la Ribera, a l'aula d'educació infantil amb 6 alumnes de tres, quatre i cinc anys; l'altre centre ha estat el «Carles Salvador» de Barxeta, situat a la comarca de la Costera. Aquest centre té un aula per nivell i l'experimentació s'ha dut a terme a l'aula de tres anys amb 15 nens. Tots dos centres són centres públics d'ensenyament en valencià i es treballa des de la perspectiva constructivista de l'aprenentatge.

Cal dir que a les aules hi ha alumnes nouvinguts de diverses nacionalitats, la qual cosa ens ha dificultat una mica la comunicació, però el llenguatge plàstic no coneix llengües ni fronteres. Per tant, els alumnes que no entenen el que volem fer, per

imitació aconseguen fer el mateix que tots i, a més a més, es troben molt satisfets, ja que veuen el resultat de les produccions pròpies i de l'aprenentatge i el poden mostrar a la gent que els envolta tant als seus iguals com als adults. Per la qual cosa estem convençudes que el món de l'art és una forma més d'integració i de relacions multiculturals.

A més a més, entenem les arts com a vehicle de transmissió de valors, d'informació, d'idees, de visions, de sentiments... I no tan sols en l'àmbit educatiu, sinó també en altres aspectes de la vida social.

Les experiències que vos anem a mostrar són tota una tasca de recerca, investigació, reflexió i aplicació tant nostra com dels alumnes que ens ha durat tot un curs escolar (curs 2003-04).

Totes aquestes recerques i reflexions ens han ajudat a nosaltres com a professionals de l'educació a mirar els nens amb uns altres ulls, per allò d'educar la mirada dels infants i la dels mestres, per poder veure què passa a les aules i què ens demanen els alumnes.

Amb el recull d'activitats que a continuació us mostrem, volem col·laborar en la millora de l'educació pública, volem deixar la nostra llavor en la millora de la qualitat educativa. Qualitat que per a nosaltres passa pel benestar del professorat i del nostre alumnat

A grans trets, els objectius que perseguim són:

- Treballar l'art a l'educació infantil, no sols amb la mirada, sinó amb la resta de sentits.
- Introduir l'estudi dels nostres pintors com a fil conductor per arribar al coneixement del nostre patrimoni històric i cultural.
- Un canvi d'actitud del mestre dintre de l'aula, com a mediador entre els alumnes i les interferències del món adult.
- A partir de l'estimulació dels cinc sentits, transformar el pensament (representació mental) de l'infant i facilitar-li que en futures representacions no expresse la influència dels adults, sinó que segueixi la seua expressió a partir de les pròpies vivències sensorials.

Organització del temps i l'espai dins i fora de l'aula (assemblea, tallers, racons, eixides...)

A. Organització de l'espai

En tot moment el que pretenem és formar els alumnes cap a una expressió plàstica més creativa, educar la mirada i la resta de sentits i tot des d'un ambient on els sentiments, les emocions i les vivències ajuden als infants a ser creadors d'art plàstic. Però açò no serà possible si l'espai, l'atmosfera de treball, l'ambientació de l'aula i espais comuns, no ho fem d'acord amb els nostres principis educatius. Aleshores, el primer que hem hagut de fer és distribuir l'espai de l'aula en zones de treball i diferenciar aquelles que ens serveixen per treballar conceptes d'expressió plàstica i més concretament del projecte de Sorolla.

Les nostres aules, d'acord amb la metodologia de treball que des de fa anys desenvolupem, estan organitzades en racons i tallers: al racó de plàstica tenim tot tipus de materials per experimentar, manipular, modelar, retallar, enganxar...; aquest racó de vegades es transforma en un taller concret de pintura, collage, modelatge, etc.

A banda d'aquest racó, tenim la zona reservada a les exposicions temporals, on anem penjant les produccions dels nens.

Una altra zona és la d'investigació i informació referent al projecte de Sorolla i la plàstica. Allí hem anat deixant articles, diaris, llibres d'art, làmines de quadres de Sorolla, la foto de la seua família... També tenim la prestatgeria on anem arxivant els treballs que cada alumne durant tot l'any ha anat fent i que després ha format part del dossier de: *Sorolla, el nostre pintor*.

Foto 0. Racó de Sorolla a l'aula.

62 Experiència escolar

Les aules dels dos centres són menudes, aleshores hem utilitzat altres espais del centre com són el pati per eixir amb les taules i cadires per pintar paisatges, o l'entrada per mostrar l'exposició final de tots els quadres, o el corredor per fer el taller de pintar amb cavallets...

Foto 1. Pintant escenes a l'aire lliure.

B. Organització del temps

Les nostres inquietuds com a mestres han estat sempre les mateixes: fer arribar als nostres alumnes la necessitat de voler expressar lliurement aquelles vivències que des de l'experimentació ells han anat veient que podien plasmar plàsticament.

El període per desenvolupar cada activitat és marcat per dues variables: l'edat dels nens i el tipus d'activitat. Els ritmes de treball i el temps d'atenció varien d'una edat a una altra i per aquest motiu hem intentat flexibilitzar els horaris i a poc a poc anar adaptant-nos als ritmes individuals dels infants.

Tot aquest procés en el qual els infants han estat adquirint destreses, coneixements i sensacions ha estat possible gràcies al temps que els hem pogut donar per gaudir i sentir tot allò que anaven aprenent i experimentant. Durant tot el procés d'aplicació hem estat atentes als moments i canvis que ens demanaven ells i és així com s'han creat situacions vertaderament sorprenents.

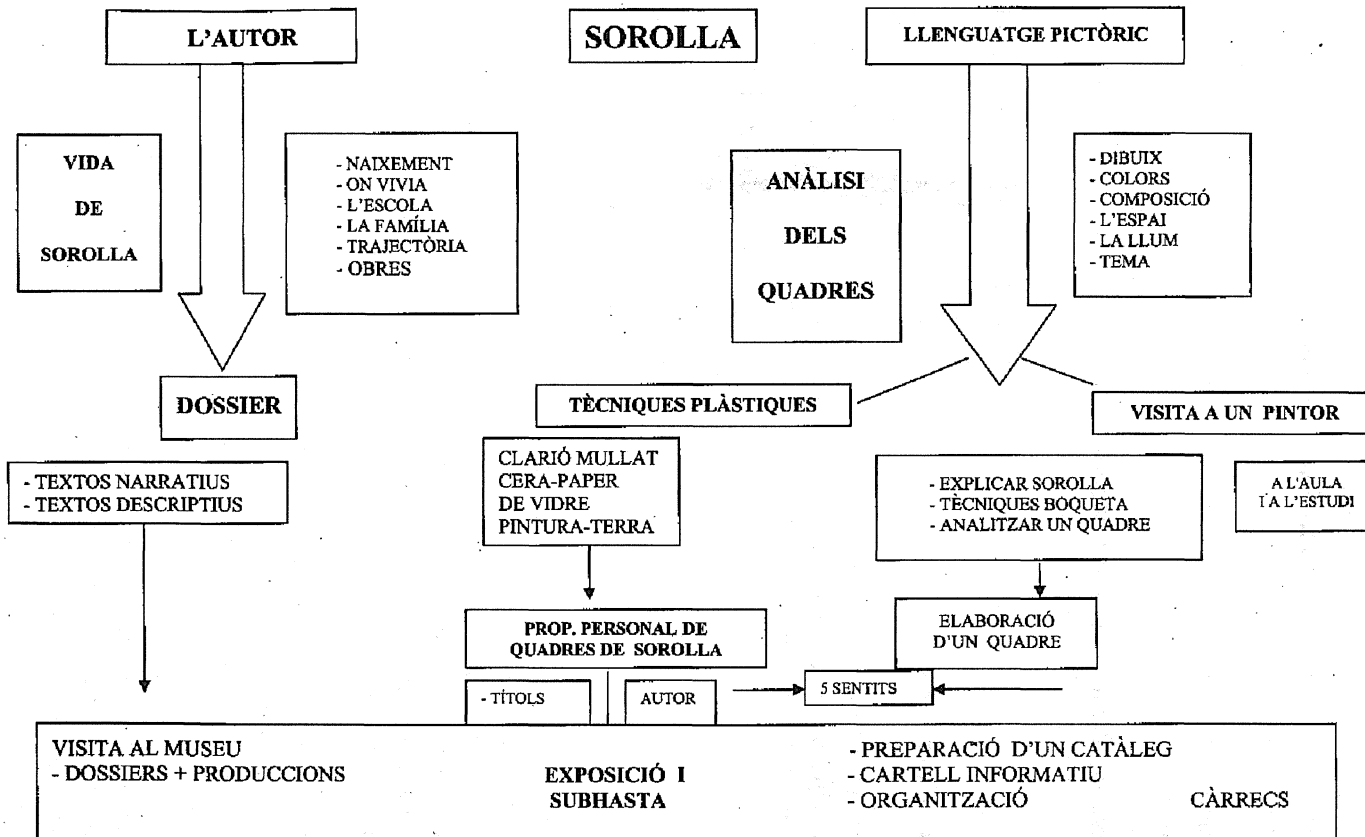
Quan fèiem activitats d'experimentar amb els materials –decorar marcs, retallar, observar, manipular, crear...– anàvem observant que quasi no ens escoltaven, estaven immersos en el seu treball creatiu i quan acabaven en volien més. És açò el que nosaltres hem après d'ells: «Que la pedagogia de la lentitud i de la calma cal rescatar-la i fer-ne ús.»

Desenvolupament de les activitats

En planificar les activitats hem tingut present en tot moment la diversitat del nostre alumnat (alumnes de tres, quatre i cinc anys dintre de la mateixa aula i alumnes de tres anys a l'altra aula) i les seues necessitats com a grup classe. S'havia de tenir tot molt controlat, tant el nombre d'alumnes per activitat, com l'espai, els estris, els adults que estaríem amb ells ajudant-los, el temps...

Hem fet activitats per motivar els alumnes, per ajudar al descobriment, per establir una síntesi del treball fet a partir de mapes conceptuals (vegeu la pàgina següent), activitats de treball personal i

Mapa conceptual

64 Experiència escolar

reflexió, de contemplació activa i conjunta per treballar la mirada i la resta de sentits, per expressar verbalment situacions, objectes, qualitats, etc.

Per començar el projecte de Sorolla, decidírem penjar una làmina d'un quadre seu a l'aula i observar què passava quan la descobriren els alumnes. Amb aquesta activitat comencem la detecció d'idees prèvies.

Bateria d'activitats

1. Escrivim una carta demanant informació al Museu de Sorolla a Madrid i després de dues setmanes ens arriba la resposta a classe.

2. Anàlisi de la notícia de premsa: «Subhasta d'un quadre de Sorolla a Londres.»

3. Estudi del quadre *El balandrito* amb els cinc sentits. Es planteja una bateria de preguntes, perquè comencen a interpretar un quadre no sols amb la vista. Per exemple: «Sorolla està a la platja, ens imaginem cadascú a la seua platja a prop seu i utilitzant les mans, amb els ulls tancats, què notem?» Així seguirem treballant la degustació de l'aigua amb sal, l'olor de la sorra, el tacte de les petxines, de les boles vegetals, etc.

4. L'ombra del nen de *El balandrito*: s'analitzaren els diferents aspectes d'aquesta obra i va sorgir la confusió de l'ombra del nen amb un tauró. A partir d'a-

quest fet ens posàrem a realitzar, mitjançant el joc, activitats com: la nostra ombra al pati en les diferents hores del dia, representació de les ombres al paper, reproducció de les ombres als quadres de Sorolla i realització d'una vidriera amb paper d'acetat i retoladors, per analitzar la projecció de la llum en les diferents hores del dia.

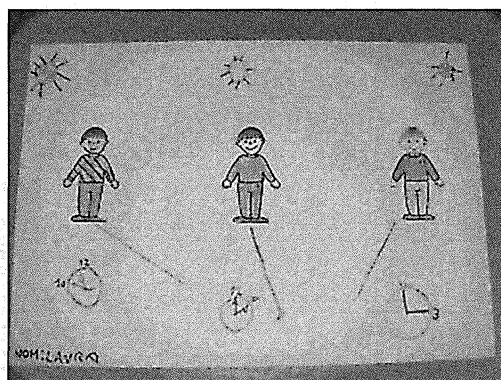

Foto 2. Fitxa que realitzaren els alumnes per recollir els moviments del sol en diferents hores del dia.

5. Reproducció d'obres en diferents tècniques (paper de vidre, cera, pintura, sorra, guix mullat, temple, llenç, puntillisme, i collage).

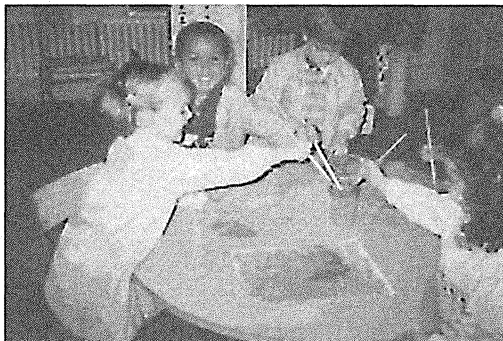

Foto 3. Tècnica de pintura de tremp i sorra.

6. Projecte de treball al voltant de la vida i obra de Joaquim Sorolla i elaboració del mapa conceptual. Amb el projecte ens adonàrem que Sorolla és el pintor de la llum i dels colors clars. Li agradava pintar més a l'exterior que a l'estudi, reproduïa el moviment i l'acció en els personatges, els trets d'identitat de la vida marinera valenciana...

7. Visita a l'estudi d'un pintor. Amb la visita preteníem que es familiaritzaren amb l'ambient d'un estudi, en el contacte amb els materials, el descobriment de tècniques i amb l'argot del llenguatge pictòric.

Foto 4. Visitant l'estudi del pintor: Sergi Albiol.

8. Visita del pintor a l'escola per posar en pràctica tot el que s'ha experimentat a l'estudi i reproduir algunes obres.

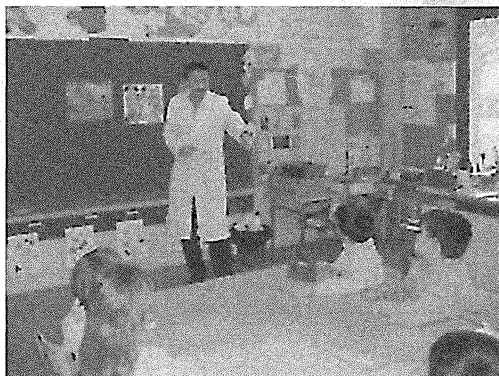

Foto 5. Visita al centre de Pascual Martínez «Boqueta».

9. Elaboració d'un conte a partir dels quadres de temes mariners. Aquesta activitat es va fer al final de curs, quan els alumnes ja tenien un ampli coneixement dels trets d'identitat de l'obra de Sorolla. Anaren pintant primer el fons amb ceres i superposant-hi els personatges. (Vegeu l'annex del conte.)

10. Preparació del producte final: Exposició.

a) Confecció de marcs per als quadres elaborats (gomets, pasta alimentària, tela, collage, cordell, borumballa de ceres...).

66 Experiència escolar

Foto 6. *Quadre El balandrito.*

Foto 7.

de guies explicant als seus majors tota la tasca que havien fet al llarg del curs.

Foto 8. *Preparació de l'exposició.*

- b) Elaboració del decorat de l'exposició.
- c) Recull de materials amb temàtica marítima cedits per la gent del poble.
- d) Elaboració d'invitacions, cartells i documentació per a la difusió de la informació de l'exposició pel poble.
- e) Muntatge de l'exposició al *hall* del centre amb una durada de deu dies, fent-la coincidir amb «les festes del poble», on els mateixos alumnes d'infantil feien

Foto 9. Exposició.

En el transcurs de tot el treball que hem desenvolupat, el nostre paper davant l'expressió plàstica ha estat l'observació de les accions i de les produccions, la reflexió i el diàleg amb els infants, l'experimentació amb tot tipus de tècniques, de materials, de suports, de ferramentes i donar cabuda a la creació. I també avaluar. L'avaluació ens ha permès ajudar l'alumne, ens ha apropat més a la diversitat, a les pròpies necessitats educatives, i hem pogut anar adaptant les activitats per fer que tots aconseguiren tot allò que ens havíem proposat. Però per damunt de tot hem valorat com de bé ens hem sentit amb el treball, tant nosaltres com el nostre alumnat.

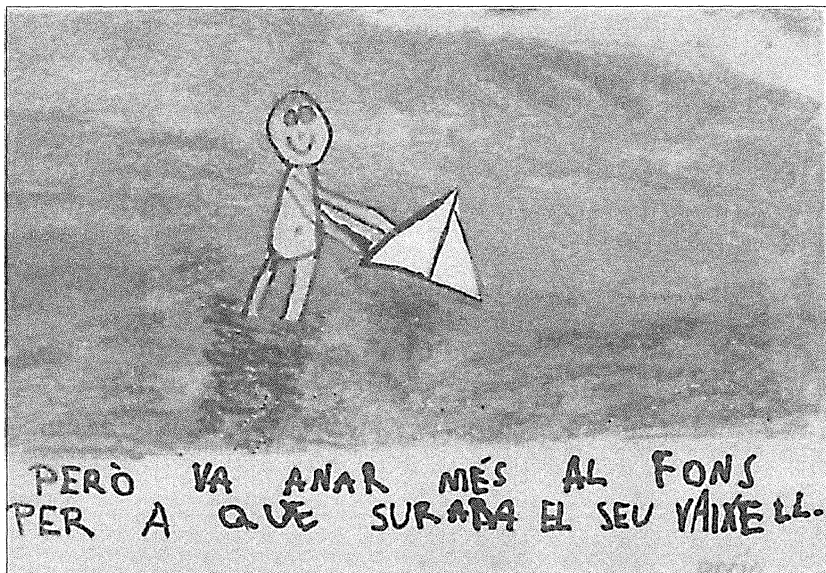
L'educació de la mirada és un dels reptes que tenim com a professionals, i més en les societats en què vivim, on hi ha molta contaminació audiovisual, i on els infants quasi que arriben a discernir allò que estan rebent. Ja és hora d'ajudar els nens a mirar el món amb uns altres ulls.

Si volem adults que pensen per ells mateixos, hem d'educar els nens perquè pensen per ells mateixos.

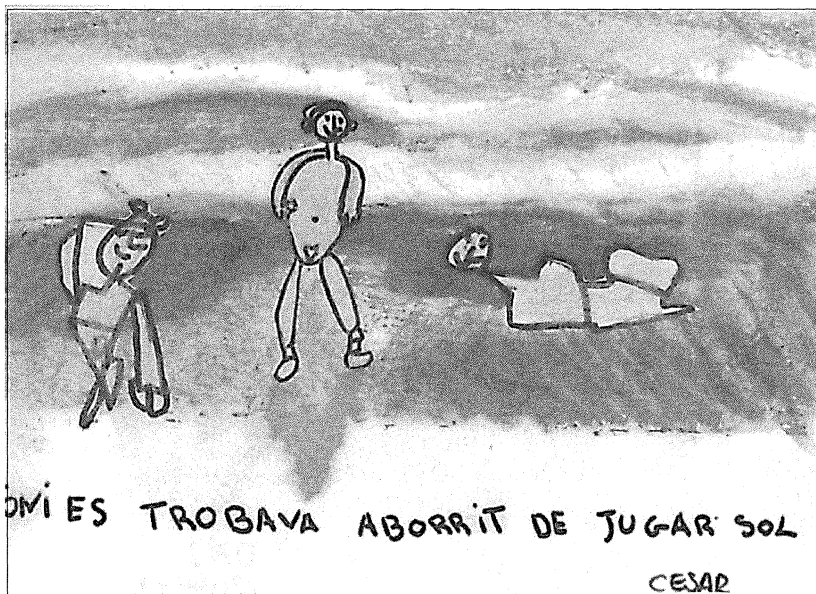
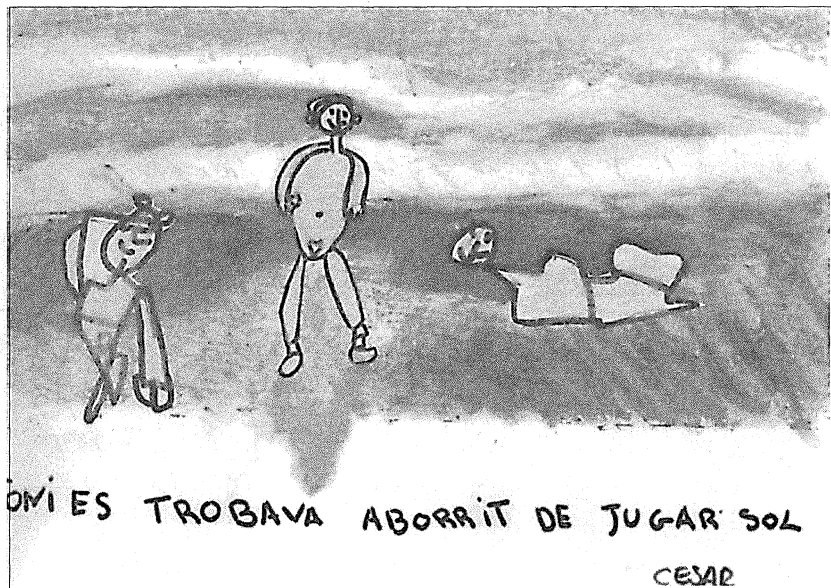
Matthew Lipman

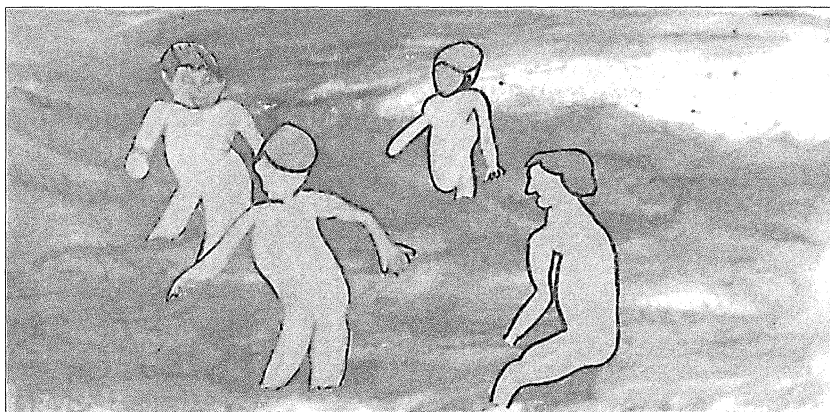
Annex conte

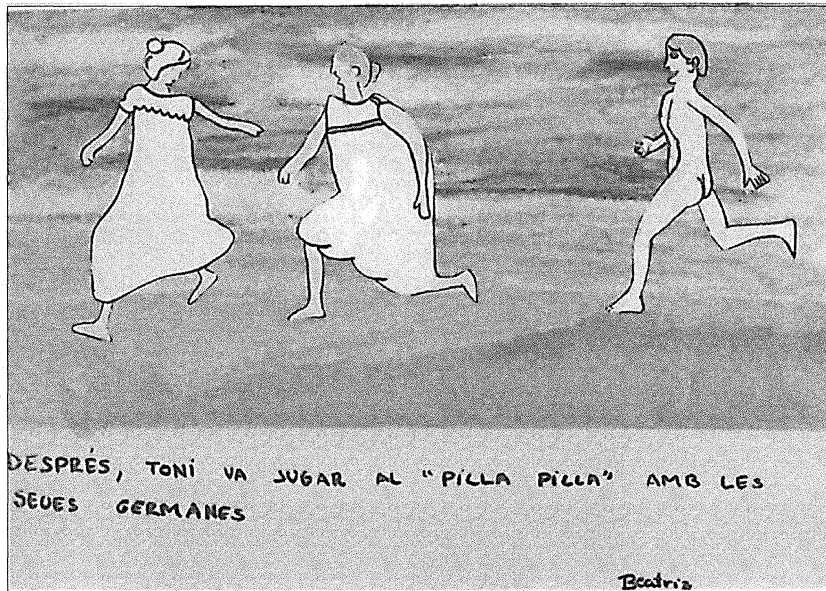

70 Experiència escolar

UNS NENS QUE HI HAVIEN, VOLGUEREN JUGAR AMB ELL.
JUGAREN A LLANÇAR-SE AIGUA, VA SER MOLT DIVERTIT

DESPRÉS, TONI VA JUGAR AL "PILLA PILLA" AMB LES
SEUES GERMANES

Beatriz

72 Experiència escolar

Bibliografia

MAURO, Nancy. «Evaluación y arte: una experiencia de evaluación de sesiones filosóficas con niños y niñas de 5 años», dins: *Aula d'Innovació Educativa*, núm. 128, pàg. 21- 23.

NICOLÀS, Montserrat. «L'educació de la mirada», dins: *Infància*, núm. 125, abril 2002, pàg. 9-13.

VVAA. *Figuras, formas y colores: propuestas para trabajar la educación plástica y visual*. Barcelona: Graó, 2003.

VVAA. *La educación visual y plástica hoy, educar la mirada, la mano y el pensamiento*. Barcelona: Graó, 2001.

VVAA: *El museo Sorolla visita Valencia. Catálogo de la exposición València, Siglo XIX, del 26 de noviembre de 2001 al 31 de marzo de 2002*.

Adreces d'internet:

Museu pedagògic d'art infantil:
www.ucm.es/info/mupai

Quadres de Sorolla:
www.aguainfant.com

Museu Sorolla:
www.museosorolla.mcu.es

L'article comenta un material didàctic de ciències socials per treballar a primària i a ESO, amb el contingut organitzat temàticament i amb una explícita proposta metodològica.

Encara avui un llibre censurat

*Membres del Grup de treball en ciències socials de l'Associació de Mestres Rosa Sensat**

Finalitat educativa de les ciències socials

El professorat de ciències socials que treballem a l'educació primària i a la secundària obligatòria ens adonem de la necessitat de tractar a les nostres classes continguts rellevants, que facin pensar l'alumnat i que els serveixi per tenir criteris clars que afavoreixin la pròpia autonomia per prendre decisions i adoptar compromisos.

Un dels aspectes que l'escola i, concretament, el professorat de les matèries d'història i ciències socials no pot defugir és el treball sobre la recuperació de la memòria històrica, perquè és una manera a través de la qual els i les joves coneguin les injustícies d'altres èpoques i empatitzin el que van viure les persones que ens han precedit. Amb aquesta consciència

* Aquest grup de treball l'integren: Xavier Badia, Victòria Barceló, Dolors Bosch, Roser Canals, Antoni Domènech, Dolors Freixenet, Carles Garcia, Neus González, Ferran Mur i Montserrat Oriol.

històrica podran entendre el passat, interpretar el present i comprometre's per construir un futur millor.

Materials i recursos que han de permetre educar els i les joves amb un esperit crític que els ajudi a formar-se com a ciutadans crítics i reflexius d'una societat democràtica

Els docents que volem treballar en aquesta línia no sempre disposem dels materials adequats i pensats per als nois i noies adolescents. Sovint hem de recórrer a diferents materials i recursos divulgatius per obtenir la informació necessària. Per a això utilitzem diferents fonts:

- La premsa diària, per obtenir notícies, articles d'opinió, reportatges divulgació de l'actualitat.
- La programació de televisió, a partir dels documentals, de reportatges i d'algun «bon debat».
- Els materials (revistes, materials didàctics, informes anuals, denúncies...) de diferents ONG, institucions i organismes, per conèixer les diferents perspectives i interpretacions.

Per aquest motiu, la publicació *Republicans i republicanes en els camps de concentració nazis. Testimonis i recursos didàctics per a l'ensenyament secundari* de Montserrat Casas i Joan Pagès ens sembla que és un material imprescindible perquè els docents puguem abordar aquests temes rellevants amb recursos

suficients i d'aquesta manera contribuir a preservar el testimoni dels catalans i les catalanes que van patir l'experiència dels camps de concentració nazis.

Aquest material didàctic inclou documentació (hi predominen els textos de testimonis) i propostes d'activitats d'aprenentatge que hauran de ser contextualitzades i adequades a les diferents realitats escolars i a les edats de l'alumnat. La proposta didàctica està organitzada temàticament, amb uns clars objectius didàctics i amb una explícita proposta metodològica. Va acompanyada d'una informació exhaustiva tant de bibliografia –per al professorat o per a l'alumnat– com d'articles de premsa, pel·lícules o pàgines web on trobar més informació. Inclou un DVD en el qual es poden trobar entrevistes a quatre deportats als camps de concentració nazis: Jaume Álvarez, Joan Escuer i Josep Simó, i una deportada, Neus Català.

És una proposta que, pel fet de ser oberta i pensada per a professionals de l'educació amb criteri –fruit de la seva experiència, reflexió i formació contínua–, permet al docent moltes maneres de portar-la a l'aula:

- El treball de les fonts orals, amb totes les dificultats que comporta l'equilibri entre el rigor científic i les emocions i els sentiments que es produeixen.
- El treball sistemàtic partint d'un estudi de cas, on sempre cal aprendre a acotar, a triar i a delimitar, amb els avantatges i els inconvenients que prendre opcions.
- La recerca d'informació complementària mitjançant altres materials (llibres

de text, premsa diària, declaracions, capítols de llibres, articles...), els quals sovint per manca d'espai són resums de la història i per aquest motiu poden acabar donant una visió molt superficial d'una realitat massa complexa.

- La reflexió personal a partir del testimoni de les persones que van viure un moment i un fet històrics (en aquest cas, el patiment i el sofriment inherents al tancament en els camps de concentració nazis).

Pensem, a més a més, que aquest material és l'homenatge a uns avis i unes àvies que també van patir la barbàrie nazi i dels quals no parlen els llibres de text. És una proposta, doncs, per treballar la vida d'un altre grup que també va patir als camps de concentració i que, a més, els tenim molt a prop i estan disposats a venir a explicar-nos-ho en primera persona. Evidentment, això no implica negar l'existència d'altres col·lectius en els camps, com ara el jueu, que certament va ser el més nombrós i el que va patir la política d'extermini de manera sistemàtica.

Utilitzar la proposta didàctica que fan Joan Pagès i Montserrat Casas no significa banalitzar, minimitzar ni negar l'existència de l'Holocaust. Ben al contrari, és reafirma la idea que el genocidi nazi no va ser un fet casual. Pensem que treballar amb materials didàctics semblants a aquests (amb textos primaris i secundaris, amb dades reals, amb imatges, amb testimonis...), que aborden aquestes temàtiques, ajuden i afavoreixen l'interès per d'altres temes que també cal que els i les joves coneguin i analitzin,

perquè també van suposar la vulneració i la lesió dels drets humans: les ideologies totalitàries i dictatorials (nazisme, feixisme, stalinisme...); la I i la II Guerra Mundial; la Guerra Civil i el règim franquista; els nombrosos conflictes bèl·lics dels segles xx i xxi; els genocidis comesos en les diferents parts del món, i un llarg etcètera (volem explicitar, que aquest ordre no implica grau d'importància, perquè si l'escriptura ens ho permetés els posariem tots al primer rengle).

Calen materials que fomentin els valors que defensen els drets humans i que condemnin qualsevol mena de vulneració a què se'ls sotmeti, sigui quin sigui l'agent que els vulnera. I per aconseguir que els i les joves s'adonin que el genocidi nazi no s'ha de tornar a repetir, ni tampoc cap altra situació que vulneri els drets humans. Cal reflexionar sobre l'Holocaust, però també es pot fer a partir del testimoni dels republicans i republicanes en els camps de concentració nazis.

Qualitat científica i coherència didàctica d'uns materials fets per professionals de l'educació de reconeguda trajectòria

No podem entendre les acusacions de què han estat objecte aquests materials, atesa la qualitat científica i la seriositat professional que avalen els seus autors, Joan Pagès i Montserrat Casas. Autors, d'altra banda, que han demostrat en el seu recorregut professional una gran coherència i compromís per la millora del sis-

tema educatiu, que han estat a prop dels i les mestres i del professorat, en general, per tal d'ajudar-nos a millorar la nostra pràctica docent, que mantenen el seu contacte amb les aules i que saben com són els joves avui i la vida dels instituts.

Aquells que coneixem la trajectòria professional dins del món de l'educació de Joan Pagès i de Montserrat Casas sabem que si hi ha una característica que se'ls pot atribuir, és el compromís manifest i conegut per promoure una educació que fomenti els valors democràtics i l'esperit crític dels i de les joves.

Tots dos es caracteritzen per una coherència entre el seu discurs i la seva pràctica educativa per afavorir una educació que permeti:

- la construcció d'una consciència històrica que ajudi als i a les joves a ser agents actius i compromesos amb la societat, i
- l'ús del diàleg com a instrument que permeti als i a les joves construir un coneixement que els ajudi a ser ciutadans crítics i reflexius amb la societat

Per tant, si aquestes són les característiques fonamentals de la seva trajectòria professional com a mestres (tant d'educació infantil com d'educació universitària) considerem inacceptable que un material fet i avalat per ells pugui ser acusat de banalitzar, minimitzar i, per tant, negar en certa manera el genocidi nazi sobre el poble jueu, o sobre qualsevol altre grup social.

Per una nova educació pública

Declaració de la 40a Escola d'Estiu de Rosa Sensat

Juliol 2005

Per una nova educació pública

Podria semblar agosarat plantejar aquesta declaració en el marc de la 40a Escola d'Estiu de Rosa Sensat a Barcelona. Però és precisament la història d'aquesta petita institució, iniciada clandestinament ara fa 40 anys, la que ens permet tenir una gran esperança en el futur de l'educació i en l'escola. Però la gosadia és necessària ara més que mai per fer front als desafiaments del nostre món.

*Una esperança i una responsabilitat que volem poder compartir amb tots els que durant aquests anys han contribuït a transformar positivament la realitat de l'educació i de l'escola. Fa 30 anys, encara en dictadura, a l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat es va aprovar el document **Per una nova escola pública**. Els seus deu punts varen ser compartits per totes aquelles persones que, a Catalunya i a Espanya, lluitaven perquè, en les coordenades d'un futur sistema polític democràtic, es poguessin configurar els canvis que l'educació i l'escola reclamaven. I la utopia, l'esperança col·lectiva, es va fer realitat en el conjunt de l'Estat. Però ara estem en un nou context.*

• • •

La vella Europa dels estats pot esdevenir una nova Europa pacífica, social i solidària. La construcció d'aquesta nova realitat, el seu futur, depèn també de la capacitat que tinguem per vertebrar una nova utopia compartida que connecti, faci visible i doni força a totes aquelles realitats que a cada país, a cada ciutat o a cada poble d'Europa treballen en l'educació al servei dels homes i les dones, de la seva emancipació, l'emancipació que allibera la persona, i de la construcció d'una societat democràtica.

L'Europa que s'ha anat perfilant, creant, durant aquests 40 anys, és l'Europa del diàleg entre la diversitat. En cada realitat de persones i institucions que hem conegut, hi hem descobert la seva història, la seva llengua, la seva tradició, els seus valors i alhora el procés

continuat de construcció d'una nova realitat per poder afrontar els reptes que el present i el futur plantegen a cada moment, en cada context.

Una diversitat que no només cal respectar, sinó que cal potenciar com un element fonamental de la riquesa cultural, lingüística, política i pedagògica de l'Europa social, l'Europa de la ciutadania, en la qual s'inscriu per a totes i tots nosaltres l'educació.

Les realitats i les idees de cada context, si les compartim, obren noves perspectives i possibilitats, generen anàlisi i pensament crític sobre la realitat actual, fan aparèixer noves idees sobre com hauria de ser l'educació, sobre què caldria canviar. I renoven les esperances.

Compartir la utopia pot estimular la imaginació i desenvolupar recursos que s'adeqüin al canvi, a la renovació, a noves possibilitats. Les institucions democràtiques tradicionals es mostren febles, però a cada país apareixen formes d'expressió democràtica, noves i creatives, segons les quals les tecnologies poden ser eines d'emancipació, i la globalització, una oportunitat per al canvi. Tant la tradició com la modernitat són font d'inspiració per a l'educació, una experiència compartida en una societat democràtica.

Però, d'altra banda, a Europa, i al món també, es té la sensació que l'educació està en un moment de crisi. Un conjunt de forces relacionades entre si –les polítiques econòmiques neoliberals i la globalització hegemònica– ha distorsionat la complexa relació entre allò econòmic i allò social, entre l'individual i el col·lectiu, entre allò privat i allò públic. Sovint el ciutadà és considerat i tractat com a consumidor. I, al mateix temps, l'economia, el mercat, necessiten que l'individu sigui un bon productor.

Un context en el qual els infants i els i les joves estan en un entorn saturat d'informació fragmentària al servei de l'economia de mercat, que domina els mitjans de comunicació, molt sovint com a publicitat comercial o ideològica, que ha penetrat des del camp tecnològic a nous àmbits de divulgació informativa, que avui són una font d'estímuls sobre estils de vida i de valors a l'abast dels infants i de les i dels joves.

En aquest context, l'escola es concep com una empresa, com un negoci més, que ha de competir en el mercat per obtenir clients. Es parla d'elecció, de caràcter propi, de diversitat, però com si es tractés de marques comercials, i l'escola esdevé un instrument de normalització per governar els infants i els joves, en una «societat del control». Un instrument per preparar mà d'obra que s'adapti a la demanda del mercat, i l'educació tradicional, amb els seus valors i mètodes, és novament posada com a model.

L'anomenada crisi de l'educació s'inscriu també en un context de profunda crisi i

malestar humà: un medi ambient fet malbé; més desigualtats, més inseguretats i, amb tot això, una creixent xenofòbia, l'alienació d'algunes, o moltes, institucions democràtiques i públiques. Un context en què l'augment de la prosperitat material no es correspon amb un augment de felicitat i satisfacció, i el futur sembla poc prometedor.

Però, a desgrat de tot, es pot, i volem, afirmar que l'educació, més que en crisi, es troba en una cruïlla. Cap on pot anar? Quin pot ser el nostre paper en el context actual, complex i per tant esperançador i apassionant? Quin pot ser el nostre paper per construir una nova utopia per al futur comú, el d'un món on els éssers humans poden desenvolupar-se, aconseguen cotes més profundes i més altes d'humanitat respectant i afavorint els altres i el seu entorn?

La nostra concepció de l'educació, des del naixement i tot al llarg de la vida, té en compte tots els contextos socials perquè tots ells incideixen en l'educació. La nostra declaració fa especial èmfasi en l'educació de la infància i la joventut situada en aquests contextos relacionats entre si, una educació que ajuda a convertir el bosc d'informacions en saviesa humana. Una educació que és un procés de coconstrucció d'identitat, coneixement i valors, de persones democràtiques que poden pensar per elles mateixes, una educació que té per objectiu l'emancipació, la llibertat. Una educació que es fonamenta en una pràctica ètica i política.

En síntesi, la vella dialèctica entre educació i societat ens porta a pensar que ni l'una ni l'altra, per separat, poden canviar, que l'una i l'altra han de contribuir i contribueixen a canviar-se. Proposem, doncs, una nova educació de tothom per a tothom, una educació com a responsabilitat social, responsabilitat pública, una nova educació pública, perquè sentim la necessitat de compartir *una nova utopia educativa* recollida sumàriament en els següents deu punts d'aquesta *declaració*:

1. L'educació, allò que ens fa humans

La nova educació pública neix de la consideració que el deure d'educar és inherent a l'espècie humana, que l'educació és l'acompanyament d'una llibertat que emergeix, és la promoció d'humanitat en tota persona.

La humanitat es fa per l'educació, «cada generació educa l'altra», la fa hereva de les anteriors i la prepara per continuar el procés de la humanitat.

La nova educació pública és, doncs, l'educació de la llibertat.

2. L'educació, una responsabilitat pública

La nova educació pública és responsabilitat i comesa col·lectiva, manté una relació consubstancial amb un projecte democràtic, en el qual la ciutadania defineix el bé comú i elabora les lleis per una veritable educació de i en la llibertat.

La nova educació pública és l'expressió de la ciutadania que pren responsabilitat per tots els infants i els joves.

La nova educació pública és una experiència compartida, un lloc de trobada entre l'individu i els altres.

La nova educació pública respecta la diferència i promou la solidaritat, treballa amb una ètica de l'encontre que respecta l'alteritat de l'altre i lluita per no convertir l'altre en un mateix.

Pensar en l'altre com a persona lliure, que no ha de ser dominada, és el repte per a l'educació.

Un estat democràtic té la responsabilitat primera d'educar tots els infants en la democràcia.

3. Un infant ric i reconegut per la societat

La nova educació pública es fonamenta en una imatge positiva de l'infant com a persona activa des del naixement, com un ciutadà o ciutadana amb un lloc en la societat, un protagonista subjecte de drets a qui la societat ha de respectar i donar suport.

Un infant ric: nascut amb un potencial que es podrà expressar amb cent llenguatges, com un coconstructor de coneixement, d'identitat, de cultura i de valors, que cerca des del naixement el sentit del món.

Un infant competent per viure, aprendre, escoltar i comunicar.

Una persona pública, un ciutadà amb un lloc reconegut a la societat, protagonista i subjecte de drets, sempre en relació amb els i les altres, que viu en interdependència la conquesta de la seva autonomia.

La nova educació pública es basa en l'educabilitat de tots els infants i postula que tots poden progressar, siguin quines siguin les dificultats derivades de condicionants socials, culturals, psíquics, mentals, físics.

En la nova educació pública, ningú no té el dret de dir que un infant no progressarà mai. Tot infant, tota persona té dret que es tingui confiança en el seu esdevenidor.

4. Les famílies, protagonistes essencials

La nova educació pública reconeix la diversitat de famílies, la seva responsabilitat fonamental i el seu paper en l'educació dels infants que han fet néixer o han acollit, perquè esdevinguin persones i ciutadans, ciutadanes, d'una comunitat democràtica.

Reconeix la important contribució de les famílies a l'educació i, a més, valora i acull la seva participació en el desenvolupament de l'educació pública i de la vida de l'escola.

Però, reconeixent la seva competència i responsabilitat respecte a l'educació, la nova educació no es pot limitar al fet que algunes famílies assumeixin aquesta responsabilitat i d'altres no: cal posar en marxa un sistema d'ajuda estructurada per a totes les famílies, incloent les més fràgils, per tal que puguin exercir el seu deure educatiu.

5. Contextos educatius públics

La nova educació pública contempla tots aquells contextos que influeixen en la vida i, per tant, en l'educació dels infants i les i els joves.

Contempla la societat com a conjunt que educa a través de totes les activitats que s'hi desenvolupen.

La nova educació pública educa amb el testimoni de les persones adultes, amb l'organització dels temps i dels espais, amb les polítiques d'ordenació del territori, d'habitatge, amb les ofertes culturals, amb la regulació d'emissions radiofòniques, televisives i de la publicitat, amb les tecnologies de la comunicació.

Tots els dominis de l'acció pública han de reflexionar i preguntar-se a quina educació realment contribueixen.

6. L'escola

La nova educació pública exigeix una nova concepció d'escola, un canvi de significat d'educació i d'escola: l'educació en el sentit més global i holístic sense separar cura i educació, raó i emoció, ment i cos.

L'educació com un procés de construcció de coneixement, valors i identitat.

L'escola com a espai públic de trobada, en el sentit etimològic de la seva arrel grega, de trobada de persones en el lleure, l'oci, el temps lliure i l'estudi.

Per tant, l'escola inclou totes les institucions que en la societat moderna influeixen en l'educació d'infants i joves: l'escola obligatòria, la no obligatòria, tant per als infants més petits com per als més grans, i els centres i institucions de temps lliure, de manera que permet agrupar totes les institucions per afrontar de manera conjunta els reptes de l'educació.

En la nova educació pública l'escola ha de ser un espai de tots, entenent espai en un sentit físic i també social, cultural i polític.

Un fòrum o lloc de trobada i de relacions on infants i adults es troben i es comprometen, dialoguen i escolten, argumenten per compartir significats, un lloc d'infinites possibilitats culturals, lingüístiques, socials, estètiques, ètiques, polítiques, econòmiques.

Un lloc de pràctica ètica i política, un terreny d'aprenentatge democràtic.

Un lloc de recerca i creativitat, convivència i plaer, pensament crític i emancipació.

La nova educació pública considera l'escola, tota escola, un dret per a tot ciutadà i ciutadana, des del naixement i al llarg de tota la vida.

Un dret social que els poders públics han de garantir creant i mantenint escola per a tothom, sense discriminació d'edat, de gènere, de procedència, de creença, d'ètnia, de capacitats, i per compensar amb equitat les desigualtats subsistents en la societat.

La nova educació pública contempla l'escola com la institució que garanteix l'accés de tothom a tot.

En conseqüència és incompatible amb qualsevol lògica de selecció.

Ha de permetre a tots els infants accedir al conjunt de sabers considerats indispensables, i també fer que aquests sabers siguin desitjables, per a tothom.

Una societat democràtica s'ha d'obligar a fer escola, rotllana per a tothom, per tal que l'escolarització pugui ser per a tots.

L'heterogeneïtat en les maneres d'agrupar els infants és un dels seus pilars, la qual cosa significa que l'escola aporta a cadascú l'ajuda, el suport i l'acompanyament que necessita.

Això significa que les escoles no poden separar els infants per cap concepte, ètnia, gènere, llengua, família, religió o creença.

Cal que en totes elles s'aprengui a conèixer, respectar i conviure amb totes les religions i creences.

Des de la perspectiva democràtica l'escola ha de ser inclusiva; la diferència, el pluralisme, hi esdevenen valors essencials.

7. Les educadores i els educadors

La nova educació pública demana un compromís potent de les i els educadors, com a acompanyants dels infants i joves en tot el procés de l'educació.

Uns educadors diversos, imatge de la societat, però que comparteixen una mirada positiva d'infants i adults.

Educadores i educadors que accepten comunicar-se entre ells i treballar conjuntament amb les seves companyes i companys, així com amb totes aquelles persones amb qui comparteixen la tasca educativa.

L'educadora, l'educador, és l'intermediari entre el projecte d'educació i els infants i joves, tan sensibles a les influències de l'ambient.

Com a professional, ha d'estar format en la teoria i la pràctica de l'educació.

Des de la perspectiva de la nova educació pública l'exercici de la professió ha de ser per a ell o ella una recerca contínua.

Una educadora, un educador, ha de ser una persona que participi de la cultura contemporània, que sigui capaç de qüestionar-la i analitzar-la des d'una perspectiva crítica.

Una persona amb interès per tots els aspectes de la vida i de l'activitat social, interessada a recordar, debatre i examinar críticament aquestes experiències.

Una persona curiosa que opta per construir coneixement amb els altres, ha d'inventar permanentment el diàleg i l'activitat que permetran a tots els infants i joves apropiar-se els sabers.

La seva creativitat ha de ser estimulada i suportada dins el marc d'un veritable treball en equip a l'escola i a través de l'intercanvi d'experiències, amb la creació de xarxes de col·laboració com un element fonamental de la nova educació pública.

L'educadora, l'educador, té una responsabilitat pública.

Per poder-la exercir, se li ha de garantir una formació inicial i permanent en renovació constant, i se li ha de reconèixer amb consideració social i laboral.

8. Currículum, coneixements, aprenentatge

La nova educació pública organitza els continguts a partir d'allò que és absolutament necessari per exercir la seva ciutadania.

Els continguts s'han d'ensenyar de manera que portin a l'emancipació.

Per aquesta raó aquests continguts no s'han de presentar com a eterns i immutables, sinó com a construcció d'humanitat en el seu procés d'emancipació, de construcció de la personalitat pròpia.

El conjunt de sabers poden agrupar-se en sis grans tipologies:

1. L'educació per a la comunicació gestual, oral, visual, escrita, etc., que permet entrar en relació pacífica amb l'altre.
2. L'educació sobre les grans obres culturals que han marcat l'emergència de la humanitat.
3. L'educació científica i tecnològica, que permet comprendre el món contemporani, per imaginar i projectar-ne el futur.
4. L'educació per a la salut, el medi ambient i el desenvolupament sostenible, que permet que el món duri més que nosaltres.
5. L'educació per la ciutadania i per la descoberta de la història de l'emergència democràtica i l'experimentació d'aquests principis i mitjans de funcionament d'acord amb el nivell de desenvolupament dels infants i dels joves.

6. L'educació de la creativitat, de la imaginació, de la curiositat, etc., que permetrà a cadascú trobar el seu lloc singular en el món.

Tots els aprenentatges que han de permetre a tots els infants i joves aprendre a distingir entre sabers i creences, entre coneixements i opinions.

La nova educació pública no ha de desacreditar les creences personals, però ha d'ensenyar allò que val per a tothom.

Els aprenentatges en la nova educació pública han de partir de metodologies que respectin la dignitat i la llibertat dels infants.

A mesura que l'infant creixi i que ho pugui assumir, ha de poder participar en l'elecció de les metodologies.

9. L'avaluació

La nova educació pública reconeix que tota avaluació està subjecta a valors.

La nova educació pública considera l'avaluació com un procés continuat, un procés participatiu i democràtic, que compta amb totes les i els protagonistes de la comunitat.

La nova educació pública requereix processos que facin visible i transparent la pràctica i, per tant, està subjecta a reflexió, diàleg, interpretació i judici de valor.

Per a la nova educació pública l'avaluació s'ha d'efectuar sota uns objectius i criteris que han de ser discutits prèviament.

La nova educació pública té un altre concepte i un altre llenguatge d'avaluació, un llenguatge participatiu, de la construcció de significat, que no es proposa conèixer èxits i mancances d'infants o joves, sinó els del sistema educatiu.

S'hi arriba a través de les accions habituals del treball escolar, de la documentació pedagògica dels processos i progressos col·lectius.

Des d'aquesta nova perspectiva l'avaluació esdevé un element d'emancipació, de valoració positiva, mai per posar una etiqueta a allò que és procés en el treball de mestres, d'escoles.

L'avaluació, en la nova educació pública, és tasca de tota la ciutadania a tots els nivells.

Els poders públics han de facilitar la seva informació i consulta sistemàtica.

10. Participació i govern

La nova educació pública defineix la participació com un valor essencial, l'expressió democràtica d'una responsabilitat col·lectiva i un interès públic.

En la nova educació pública, tota autoritat es basa en la competència, la responsabilitat i la participació.

Inclou la comunitat sencera a cada un dels nivells.

Inclou infants, famílies, mestres, polítics i altres ciutadans.

Participació és construcció d'un projecte comú, que demana reflexió sobre el significat, el valor i la pràctica de l'educació.

La participació se sustenta també en l'intercanvi entre les diverses institucions educatives i forma xarxes d'acció comuna.

• • •

**Les persones i institucions que signem la declaració
Per una nova educació pública
prenem dos compromisos col·lectivament:**

1. Fer realitat els deu punts que conté, amb la voluntat d'avançar des de cada una de les nostres escoles, pobles, ciutats i països per aprofundir en les nostres pràctiques, en les nostres múltiples coordinacions i intercanvis en el pensament i acció pedagògica i social de la nova Europa de la ciutadania, una Europa, oberta, plural, optimista, creativa plena d'esperances i projectes de futur, una Europa sense fronteres entre els països que avui la configuren, i solidària amb el món.
2. Vetllar de manera coordinada perquè les reformes i les polítiques educatives en cada un dels nostres països i la Unió Europea avancin per enfortir els drets dels infants i dels joves com a ciutadans, més enllà de la necessària provisió de recursos humans i materials.

Uns compromisos que ens permeten tenir una renovada esperança en el futur, a fer visible la utopia compartida, la de la nova educació pública.

Barcelona, 14 de juliol de 2005

Programa d'activitats escolars 05/06

Els espais verds i les platges de Barcelona són llocs d'esbarjo i de trobada amb la natura que estan a l'abast de tots els ciutadans. La vegetació, la fauna, les qualitats estètiques o funcionals de cada espai i la seva història són elements que poden servir com a eines didàctiques adreçades a estimular la sensibilitat ciutadana sobre el valor del patrimoni verd de la ciutat. El programa d'activitats que posem a l'abast de les escoles ens ajuda a acostar els escolars a tots els paràmetres de l'educació ambiental. El coneixement dels parcs i jardins de la ciutat és una important eina per formar els nens i els joves en el respecte a la natura.

Les activitats s'engloben, dins de les relacions curriculars, en les següents àrees:

Educació Infantil: Descoberta de l'entorn natural i social.

Educació Primària: Àrea de Coneixement del Medi. El medi social i cultural. El medi natural.

Educació Secundària Obligatòria: Àrea de Ciències de la Naturalesa. Àrea de Ciències Socials. En aquest nivell poden servir per complementar els crèdits de síntesi.

Educació Postobligatòria. Batxillerat:

Dins dels eixos transversals del currículum destaquem:

- > L'educació a favor del medi ambient.
- > L'educació per a la valoració i conservació del patrimoni.

	activitat	durada
Jardins del Laberint d'Horta	Visitem els Jardins del Laberint d'Horta	d'octubre a juny
	Descobreix els Jardins del Laberint d'Horta	d'octubre a juny
	Coneguem els Jardins del Laberint d'Horta	d'octubre a juny
	Els Jardins del Laberint d'Horta	d'octubre a juny
	Mitologia al Parc d'Horta	d'octubre a juny
Park Güell	Juguem amb els arbres del Park Güell	d'abril a juny
Parc de la Ciutadella	On és el Parc de la Ciutadella?	d'octubre a juny
	Descobreix el Parc de la Ciutadella	d'octubre a juny
Parc de l'Oreneta	Parc de l'Oreneta, un bosc a la nostra ciutat	octubre, novembre, abril, maig, juny
	La vegetació del Parc de l'Oreneta	octubre, novembre, abril, maig, juny
Jardins de la VII-a Amèlia	El Parc a la tardor	novembre
Parc de Diagonal Mar	Parc de Diagonal Mar, un lloc per descobrir	d'octubre a juny
Can Cadena	Els animals de la granja	d'octubre a juny
	Les plantes comestibles i els animals de granja	d'octubre a juny
	Les plantes de conreu i els animals de granja	d'octubre a juny
	El món rural dins la ciutat	d'octubre a juny
	Un hort d'agricultura biològica a la ciutat	d'octubre a juny
Can Mestres	Tots els colors de l'hort	de març a juny
	Veure viure i conviure a l'hort	de març a juny
Parc de Cervantes-Roserar	Salvem la rosa groga	d'abril a juny
	El cas de la rosa robada	d'abril a juny
Viver de Tres Pins	D'on surten les plantes de la ciutat?	d'octubre a juny
	Conèixer el viver de plantes Tres Pins	d'octubre a juny
Platges	L'aigua de la platja. Un món per descobrir	octubre, novembre, abril, maig, juny
	Aprofitem la platja per investigar l'aigua	octubre, novembre, abril, maig, juny
	Les platges tot l'any	octubre, novembre, abril, maig, juny
	Ens divertim a la platja segura	d'abril a juny
	A la platja toquem de peus a la sorra	d'abril a juny
Altres Activitats	Festa de la Primavera	març
	"Guarneix-me" per Nadal	desembre

* el preu de la trucada és de 0,66euros / 3 minuts o fracció

Parcs i Jardins

Inscripcions:

www.bcn.es/IMEEB/program.htm

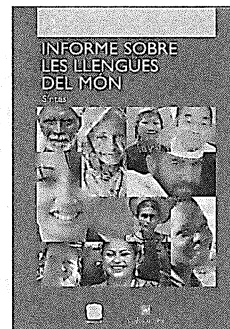
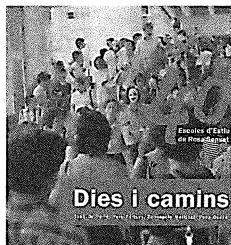
Més informació:

www.bcn.es/parcisiardins

telèfon 010*

Ajuntament de Barcelona

Altres novetats bibliogràfiques

Biblioteca Rosa Sensat

- ALEGRE CANOSA, Miquel Àngel. *Educació i immigració: L'acollida als centres educatius*. Barcelona: Mediterrània; 2005 (Polítiques; 44)
- CENTELLES, Jaume. *La biblioteca escolar, el cor de l'escola*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2005 (Premi Rosa Sensat de Pedagogia 2004)
- CHALIAND, Gérard. *Atlas del nuevo orden mundial*. Barcelona: Paidós, 2004 (Paidós Historia Contemporànea; 23)
- COROMINAS, Agustí. *Els mestres catalans, de la guerra a l'exili*. Barcelona: Metròpoli Vídeo Films, 2005 (DVD)
- Dies i camins: 40 Escoles d'Estiu de Rosa Sensat*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2005
- Ensenyar a parlar i a escriure ciències socials*. Montserrat Casas (Coord.) Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2005 (Premi Rosa Sensat de Pedagogia 2004)
- ESSOMBA, Miquel Àngel. *L'atenció a la diversitat a Catalunya: Debat en el sistema educatiu*. Vic: Eumo, 2005 (Interseccions; 31)
- FERNÁNDEZ ENGUITA, Mariano; SOUTO GONZÁLEZ, Xosé Manuel; RODRÍGUEZ RÁVENA, Ricardo. *La sociedad del conocimiento: democracia y cultura*. Barcelona: Octaedro, 2005 (La escuela del nuevo siglo; 5)
- FRABBONI, Franco. *La escuela del laboratorio. Más allá del proyecto y del currículo*. Madrid: Editorial Popular, 2005 (Urgencias; 8)
- Informe sobre les llengües del món*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya i Angle Editorial, 2005
- M. Antònia Canals: El compromís amb la renovació de l'escola*. Àngel Alsina i Pastells i Joan Soler i Mata (Coords.) Vic: Eumo, 2005 (Documents; 35)
- MARIN SILVESTRE, Dolors. *Francesca Bonnemaison: Educadora de ciutadanes*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2004

90 Novetats

Menús de educación visual y plástica: Siete propuestas para desarrollar en el aula. Marta Berrocal (Coord.) Barcelona: Graó, 2005 (Graó. Serie Didáctica de la educación visual y plástica; 210)

PAGÈS, Joan; CASAS, Montserrat. *Republicans i republicanes als camps de concentració nazis: testimonis i recursos didàctics per a l'ensenyament secundari.* Barcelona: Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, 2005

REIG, Dolors; VÁZQUEZ, Amparo; MOHR, Gisela. *Nosaltres també en tenim: Aproximació a la Convenció dels Drets de l'Infant.* Barcelona: Institut Linguapax, Centre UNESCO de Catalunya, 2005

Salvador Sunyer i Aimeric: Aproximació biogràfica. Josep Callís i Franco (Coord.) Barcelona: Mestres 68 i Associació de Mestres Rosa Sensat, 2005

Eduquem l'afecte

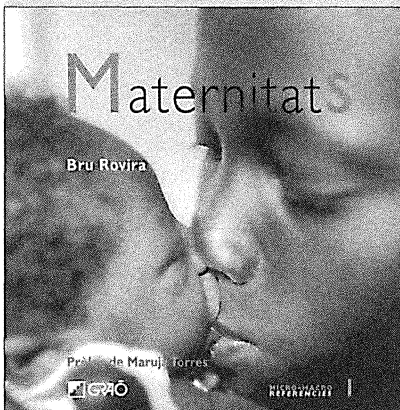
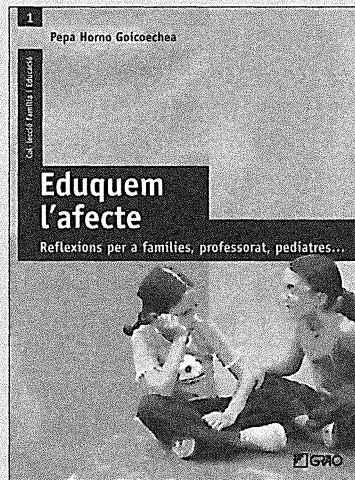
NOVA COL·LECCIÓ
FAMÍLIA I EDUCACIÓ

Reflexions per a famílies, professorat, pediatres...

Pepa Horno

142 pàgines 13,00 €

Per què les paraules dels éssers que estimem ens fan tant de mal? I per què sembla que sempre perjudiquem més les persones que més estimem? Per què de vegades no som capaços de canviar allò que ens disgusta de nosaltres mateixos o dels nostres fills i filles? Com aprèn un infant a somriure? Per què les persones que vam estimar, encara que se'n vagin, romanen presents a la nostra vida? Per què ens costa tant demanar perdó als nostres fills i filles? Per què dues persones que han viscut una mateixa experiència expliquen històries tan diferents sobre el que ha passat? L'afecte s'educa, es fomenta, es construeix i es danya. Les relacions afectives són un procés de dues persones, únic i irrepetible, que dóna a totes dues la seguretat bàsica per relacionar-se amb el món i els models de referència necessaris per entendre'l, per absorbir el coneixement i per aprendre a relacionar-se amb els altres. Les ferides que deixem en aquest procés afecten la resta del desenvolupament de l'infant.

Maternitats

BRU ROVIRA

84 pàg. 16,00 €

Fotografies de mares i fills de diferents continents, vistes amb els ulls dels nens de les nostres escoles, els quals les han enriquit amb els seus sentiments i amb el seu interès, amb les històries que són capaços d'evocar o inventar.

KUITO • IRAN • A LA CONSULTA MÈDICA • NASCUT A LA CARRETERA • ENTRE REIXES • ELS INTOCABLES • SATTÀ • L'HABITACIÓ BUIDA DE LA MILICIA • SOMÀLIA • MAQUILADORA • MUSULMANS • EL BIBERÓ D'EN TONI • BALTASAR • UNA BALA PERDUDA • GUATEMALA. AL MERCAT D'ANTIGUA • FES'ME UN PETÓ

C/ Francesc Tàrrrega, 32-34
08027 Barcelona

Tel.: 93 408 04 64

www.grao.com graoeditorial@grao.com

Cartellera

SEMINARI

Quins models de gènere tenen els nostres infants i joves?
Vic, dies 21 i 22 d'octubre de 2005

La Universitat de Vic organitza aquest seminari amb la finalitat de reflexionar sobre quins són els models de gènere dels nostres infants i joves a les escoles. Constatar des de quines línies s'està investigant en el marc escolar i/o social i consolidar un grup de treball d'investigació universitat/escoles.

Lloc i informació: Universitat de Vic - Facultat d'Educació
Sagrada Família, 7 • 08500 Vic
Tel.: 938 816 164 - 938 861 222 • Fax: 938 891 063
E-mail: info@uvic.es • <http://www.uvic.es/fe>

TROBADES

Setmana Intercultural de Girona
Fundació SER.GI
Girona, dies 5 a 10 de setembre
de 2005

Informació: www.fundaciosergi.org

Trobada sobre estratègies per incrementar
l'ús de la llengua en l'àmbit dels Països
Catalans
València, dia 29 d'octubre de 2005

La Societat Catalana de Pedagogia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, té com a una de les seves finalitats l'observació de l'educació als Països Catalans.

Informació: tel. 933 248 580
E-mail: scp@iecat.net

JORNADES

VI Jornades del Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona
«Educació, barri i territori: la ciutat com a xarxa educativa
a favor de la cohesió social»
Barcelona, dies 17, 18 i 19 de novembre de 2005

Trobada anual de la comunitat educativa de Barcelona: un espai de participació i compromís per construir el futur educatiu de la ciutat.

Organitzen: Ajuntament de Barcelona, Institut d'Educació i Consell Directiu del PEC de Barcelona

Informació: Secretaria VI Jornades.
 Tel.: 933 196 323 • E-mail: pec@manners.es

Experiències: Podeu presentar-les **fins al 23 de setembre de 2005** a través de la web www.bcn.es/educacio

II Jornada sobre la història de la ciència i l'ensenyament
«Antoni Quintana Marí»
Barcelona, dia 19 de novembre de 2005

La Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica convoca aquesta segona Jornada per debatre la problemàtica entorn de les interaccions entre la història de la ciència i l'ensenyament. Es vol afavorir la comunicació i la col·laboració entre professors i historiadors de la ciència i conèixer contribucions i experiències sobre l'aplicació de la història de la ciència en l'ensenyament.

Lloc: Institut d'Estudis Catalans
 Carme, 47 • 08001 Barcelona

Data limit d'inscripció: **30 de setembre**

Informació: Secretaria de la SCHCT
 Tel. 933 248 581 (Montserrat Camps)
 E-mail: schct@iecat.net
<http://www.iecat.net/schct>

PREMI

XIX Premios de investigación pedagógica
y experiencias didácticas

El Ministerio de Educación y Ciencia y el Consejo General de Colegios y Licenciados en Filosofía y Letras y en Ciencias, convoca dos premios de investigación pedagógica, de experiencias didácticas desarrolladas en el área de ciencias y dos premios de experiencias didácticas desarrolladas en el área de lengua.

Información: Consejo Gral. de Colegios de Doctores y Licenciados en Filosofía y Letras y en Ciencias
 La Bolsa, 11 • 28012 Madrid
 Tel.: 915 224 597 • Fax: 915 317 778
 E-mail: secretaria@consejogeneralcdl.es
<http://www.consejogeneralcdl.es>

novetat

Va de mestres **Carta als mestres** **que comencen**

Jaume Cela Ollé
Juli Palou Sangrà

Col·lecció Testimonis, 3
134 pàg. 12,50 euros

3a
edició

Va de mestres. Carta als mestres que comencen és, sobretot, el que el títol indica: una carta que els autors adrecen a totes les persones que volen fer de mestres.

Per la manera distesa i alhora profunda com tracten els diferents temes, la lectura d'aquest llibre també és molt recomanable per als mestres amb experiència i per a totes les persones interessades en l'educació.

Els autors passen revista als punts més destacats de l'exercici d'aquesta professió tan apassionant i complexa, analitzen quins són els elements que han d'estar presents en tota acció educativa, sigui quin sigui el marc social on aquesta estigui situada.

R O S A
S E N
S A T

Associació de Mestres
Rosa Sensat

Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: associacio@rosasensat.org
<http://www.rosasensat.org>

Distribucions
Pròleg, S. A.

Mascaró, 35
08032 Barcelona
Tel: 933 472 511
Fax: 934 569 506
E-mail: prologo@ctv.es

ROSA

P R E M I P E D A

**25a
convocatòria**

L'Associació de Mestres Rosa Sensat convoca per vint-i-cinquena vegada el **Premi Rosa Sensat de Pedagogia**, per incentivar el treball innovador de professionals de l'educació que, individualment o en grup, i a partir d'una anàlisi de la seva pràctica, contribueixin a la millora qualitativa de l'educació i a la renovació pedagògica.

La data límit de recepció d'originals serà el **3 d'octubre de 2005**.

El veredictes farà públic el mes de **novembre de 2005**.

Per consultar les bases:
www.rosasensat.org

Convoca:

Amb la col·laboració de:

Ministerio de Educación y Cultura
Subdirección General
de Formación del Profesorado

Generalitat
de Catalunya
Departament
d'Educació

Ajuntament de Barcelona

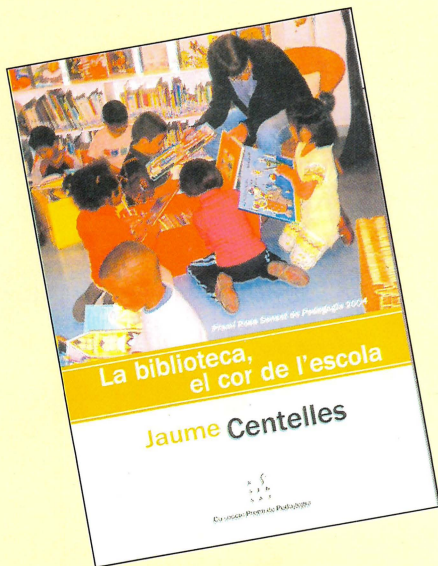
Institut d'Educació

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

OCTAEDRO

novetat

La biblioteca, el cor de l'escola

Jaume Centelles

Col·lecció Premi de Pedagogia
280 pàg. PVP: 16 euros

Edita:
**Associació de Mestres
Rosa Sensat**

www.rosasensat.org

La biblioteca, el cor de l'escola és un document adreçat als mestres, de caire eminentment pràctic, on es defensa la necessitat d'aquest espai fonamental de comunicació i intercanvi, en el qual la lectura, la investigació i la recerca d'informació tinguin el seu lloc de trobada.

Hi trobareu el suport teòric que fonamenta, defensa i justifica la importància de l'existència de bones biblioteques escolars. També es faciliten pistes, idees i suggeriments pràctics per tal d'organitzar les activitats a realitzar en una biblioteca d'un centre d'educació infantil i primària. Són accions encaminades a afecionar l'alumnat en la lectura recreativa i com a font de plaer.

R
O
S
A
S
E
N
S
A
T

COL·LECCIÓ PREMI DE PEDAGOGIA